

Ondřej Bitto

Microsoft® Windows 8

Podrobná uživatelská příručka

Nové ovládání nahrazující nabídku Start
Detailní nastavení, přizpůsobení vzhledu
Připojení fotoaparátu a mobilního telefonu
Hudba, video, televize, zábava
Domácí síť, sdílení a zabezpečení
Využití příkazového řádku

computer
press

Ondřej Bitto

Microsoft Windows 8

Podrobná uživatelská příručka

Computer Press
Brno
2012

Microsoft Windows 8

Podrobná uživatelská příručka

Ondřej Bitto

Obálka: Martin Sodomka

Odpovědný redaktor: Libor Pácl

Technický redaktor: Jiří Matoušek

Objednávky knih:

<http://knihy.cpress.cz>

www.albatrosmedia.cz

eshop@albatrosmedia.cz

bezplatná linka 800 555 513

ISBN 978-80-251-3776-5

Vydalo nakladatelství Computer Press v Brně roku 2012 ve společnosti Albatros Media a. s. se sídlem Na Pankráci 30, Praha 4. Číslo publikace 16 506.

© Albatros Media a. s. Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být kopírována a rozmnožována za účelem rozšiřování v jakékoli formě či jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu vydavatele.

1. vydání

 ALBATROS MEDIA a.s.

Stručný obsah

Úvod	15
KAPITOLA 1	
První kroky v systému Windows 8	19
KAPITOLA 2	
Hlavní panel a jeho možnosti	41
KAPITOLA 3	
Soubory a složky	51
KAPITOLA 4	
Práce se schránkou	85
KAPITOLA 5	
Osobní přizpůsobení uživatelského prostředí	95
KAPITOLA 6	
Zábava a multimédia	111
KAPITOLA 7	
Windows 8 v kanceláři	129
KAPITOLA 8	
Domácí síť a sdílení	161
KAPITOLA 9	
Internet Explorer	179
KAPITOLA 10	
Nastavení Windows	201
KAPITOLA 11	
Správa a řešení potíží	247
KAPITOLA 12	
Příkazový řádek	269

PŘÍLOHA A

Instalace systému Windows 8 a upgrade **299**

PŘÍLOHA B

Klávesové zkratky Windows 8 **303**

PŘÍLOHA C

Novinky Windows 8 **315**

Rejstřík **319**

Obsah

Úvod	15
Komu je kniha určena	16
Konvence použité v knize	16

KAPITOLA 1

První kroky v systému Windows 8	19
Úvodní přihlášení a uživatelské účty	19
K čemu slouží uživatelské účty	19
Přidání nového uživatelského účtu	21
Úprava obrázku uživatelského účtu	24
Přiřazení a změna hesla uživatelského účtu	25
Ukončení práce s aktuálním uživatelským účtem	27
Úvodní nabídka Start v novém stylu a hledání	28
Základní položky v nabídce Start	29
Jak na spuštění programu pomocí nabídky Start	30
Hledání souborů pomocí nabídky Start	30
Rychlé přizpůsobení dlaždic nabídky Start	32
Pracovní plocha a její prvky	32
Výchozí ikony na ploše	33
Uspořádání pracovní plochy	34
Práce s více ikonami	36
Práce s okny	36

KAPITOLA 2

Hlavní panel a jeho možnosti	41
Přehled základních částí	41
Ikony právě spuštěných programů	42
Oznamovací oblast a její ikony	42
Ikony programů	45
Připíchnutí odkazů do hlavního panelu	45
Uspořádání ikon na hlavním panelu	46

Možnosti seskupených tlačítek	46
Rychlé místní odkazy programů	47
Nastavení hlavního panelu	48
Konfigurace panelu	48
Vložení nového panelu nástrojů na hlavní panel	50

KAPITOLA 3

Soubory a složky	51
Práce se soubory a složkami na ploše	52
Vytvoření souboru	53
Další práce se souborem	54
Vytvoření a práce se složkou	55
Vlastnosti souboru	56
Vlastnosti složky	58
Zástupce	60
Vytvoření zástupce	61
Vlastnosti zástupce	61
Koš	63
Přehled vymazaných dat	64
Obnovení a odstranění dat	66
Průzkumník souborů	66
Spuštění a základní přehled	67
Spouštění souborů a dokumentů	68
Další práce se soubory a složkami	70
Vypalování dat a práce s obrazy ISO	72
Práce s archivy ZIP	74
Rychlé vyhledávání v aktuální složce	75
Práce s USB disky	76
Možnosti složky	76
Nastavení obecných vlastností	76
Konfigurace zobrazení	78
Nastavení hledání	81
Knihovny	82
Základní princip knihoven	82
Vytvoření nové knihovny	83
Přidání odkazů do knihovny	83
Odebrání složek z knihovny	84
Využití knihoven v praxi	84

KAPITOLA 4

Práce se schránkou	85
Jednoduchá práce se schránkou v jedné aplikaci	86
Schránka přenáší i atributy	87
Práce se schránkou u obrázku	88
Přenos dat mezi různými programy	89
OLE a možnosti práce s ním	90
OLE prakticky	91
Úpravy vložených dat	92
Úpravy objektů umístěných pomocí Vložit	92
Úpravy objektů umístěných pomocí Vložit jinak	92
Několik tipů pro práci se schránkou a OLE	93

KAPITOLA 5

Osobní přizpůsobení uživatelského prostředí	95
Nastavení plochy a spořiče	96
Nastavení pozadí plochy	96
Nastavení spořiče obrazovky	98
Nastavení vzhledu	100
Použití motivů	100
Centrum usnadnění přístupu	101
Využití počítače bez použití obrazovky	102
Možnosti lepší čitelnosti a zobrazení	104
Usnadnění práce s myší	105
Usnadnění práce s klávesnicí	106
Použití počítače bez zvuků	107
Snazší zaměření na úkoly	108

KAPITOLA 6

Zábava a multimédia	111
Centrum zařízení	111
Spuštění a základní přehled	112
Rychlé akce se zařízeními	113
Možnosti připojení zařízení k počítači	114
Přehrávání a vypalování hudby a filmů s Windows Media Player	115
Přehrávání filmů a hudby	115
Nastavení a další možnosti přehrávání videa	116
Efektivní práce s knihovnou	117

Jak na obrázky k hudebním albům	118
Použití vizualizací při přehrávání hudby	120
Uložení hudebního CD ve formátu MP3	120
Vypálení hudebního CD	120
Synchronizace hudební knihovny s USB přehrávačem	121
Úprava a správa fotografií s Windows Fotogalerie	121
Přehled základních možností	121
Prohlížení fotografií	122
Úpravy fotografií	123
Další práce s fotografiemi	124
Střih a úprava domácího videa s Windows Movie Maker	126
Přehled základních možností	127
Vytvoření jednoduchého filmu	127

KAPITOLA 7

Windows 8 v kanceláři	129
Přidání nové tiskárny	129
Ruční přidání nové tiskárny	130
Poznámkový blok	132
Spuštění a základní práce se souborem	132
Pokročilá práce s textovými soubory	134
Nastavení vzhledu stránky a tisk dokumentu	135
WordPad	137
Vytvoření dokumentu	137
Tvorba výčtů s odrážkami	138
Pokročilé možnosti formátování textu	139
Vložení dalších objektů do dokumentu	140
Zobrazení dokumentu	142
Odeslání a tisk dokumentu	142
Malování	144
Nástroje pro tvorbu obrázků	145
Výběr, úprava a použití barev	149
Pokročilé úpravy obrázku	150
Uložení a tisk obrázku	151
Kalkulačka	154
Vědecká kalkulačka	155
Programátorská kalkulačka	156
Statistická kalkulačka	157

Výstřižky	158
Označení snímané části obrazovky	158
Úpravy vybrané části snímku	159
Možnosti nastavení	159

KAPITOLA 8

Domácí síť a sdílení **161**

Typické součásti domácí sítě	162
Správné zapojení bezdrátového routeru	163
Stolní počítač a bezdrátová síť	163
Rychlé připojení k bezdrátové síti	163
Bezpečný bezdrátový přenos	164
Jaké typy Wi-Fi jsou k dispozici	164
Tiskárny, disky a další zařízení	165
Domácí skupina	165
Vytvoření domácí skupiny	165
Přidání počítače do domácí skupiny	167
Změna hesla domácí skupiny	167
Zobrazení sdílených souborů	168
Změna názvu a popisu počítače	168
Centrum síťových připojení a sdílení	169
Praktické nastavení síťového připojení	170
Která připojení jsou právě funkční	171
Univerzální sdílení síťových prostředků	172
Základní nastavení	172
Sdílení dat ve složce Veřejné	174
Sdílení libovolných dat	177
Připojení síťové jednotky	177

KAPITOLA 9

Internet Explorer **179**

Základní možnosti zobrazení stránky	179
Prohlížení stránek	179
Rychlá práce s historií stránek	181
Změna zobrazení stránky	181
Práce se stránkou	182

Záložkové surfování	183
Otevření stránky v nové záložce	184
Další možnosti záložek	184
Akcelerátory	185
Správa akcelerátorů	185
Přidání nového akcelerátoru	186
Práce s informačními kanály RSS	187
Přidání nového zdroje	188
Čtení a správa novinek	188
Pokročilé možnosti nastavení	190
Nastavení zobrazení stránek	190
Zabezpečení webového prohlížení	194
Ochrana osobních údajů	197

KAPITOLA 10

Nastavení Windows	201
Základní práce s Ovládacími panely	202
Obsah Ovládacích panelů	202
Význam jednotlivých položek Ovládacích panelů	203
Systémová nastavení	204
Možnosti Systému a zabezpečení	205
Informace o aktualizacích	205
Možnosti indexování	206
Informace a nástroje související s výkonem	208
Hodiny, jazyk a země či oblast	210
Nastavení data a času	210
Místní a jazykové nastavení	213
Hardware a zvuk	216
Nastavení myši	217
Nastavení zvuku	221
Správce zařízení	222
Základní zobrazení Správce zařízení	222
Akce s jednotlivými zařízeními	224
Vlastnosti zařízení	224
Rodičovská kontrola	228
Omezení přístupu k počítači	228
Blokování her	230
Blokování libovolných aplikací	231

Úprava programů a jejich kompatibilita	232
Plány napájení	234
Výchozí plány napájení	234
Vlastní plán napájení	235
Zabezpečení a Centrum akcí	236
Automatické aktualizace	237
Windows Defender	239
Spuštění a rychlý test systému	240
Základní brána firewall systému Windows	241
Práce s výjimkami	241
Jak být na Internetu s Windows 8 v bezpečí?	242
Ochrana firewallem	242
Obrana před viry a spamem	243
Upozornění Centra akcí	243
Registr Windows	244
Základní klíče registru	244
Hodnoty registru pro záznamy	246

KAPITOLA 11

Správa a řešení potíží	247
Automaticky spouštěné aplikace	247
Konfigurace systému	247
Správce úloh	249
Záložka Procesy	250
Záložka Výkon	251
Záložka Historie aplikací	252
Záložka Uživatelé	253
Zvýšení výkonu systému	253
Odebrání aplikací	253
Nastavení virtuální paměti	254
Vizuální efekty	255
Práce se službami	256
Zrychlení načítání dat z pevného disku	258
Odstranění nepotřebných souborů	258
Kontrola disku	259
Defragmentace disku	259

Soubory ve složce Prefetch ve Windows	260
Přesunutí souborů do Koše bez dotazů	260
Vypnutí zkrácených názvů souborů	261
Řešení hardwarových problémů	262
Chybné zobrazení na monitoru	262
Nepříjemné blikání obrazu	263
System má nedostatek paměti	264
Problémy s přehříváním	264
Praktické tipy a pokročilé přizpůsobení systému	265
Chybou úplně zmizel hlavní panel	265
Úprava uložených síťových hesel	265
Změna názvu disku	266
Zobrazení a změna přípony známého souboru	266
Rychlé přidání písma	266
Nastavení Řízení uživatelských účtů (UAC)	266
KAPITOLA 12	
Příkazový řádek	269
Základní kroky a práce se soubory	269
Spuštění a ukončení příkazového řádku	269
Úprava a přizpůsobení příkazového řádku	271
Práce s historií příkazů	274
Změna a výpis obsahu složky	275
Další práce se složkami	277
Možnosti kopírování souborů	278
Mazání a zobrazení obsahu souborů	279
Detailní správa procesů	282
Příkaz tasklist	282
Příkaz taskkill	284
Procesy, kterých se nemusíte bát	286
Základní nastavení protokolu TCP/IP	287
Příkaz Ipconfig	287
Výpisy příkazu getmac	289
Práce se sítí a Internetem	290
Nástroj ping	290
Příkaz pathping	292
Zjišťování trasy příkazem tracert	294

Správa a úprava pevného disku	294
Kontrola disku příkazem chkdsk	294
Formátování disku pomocí příkazu format	296

PŘÍLOHA A

Instalace systému Windows 8 a upgrade	299
Instalace z disku DVD	300
Prvotní vytvoření účtu a nastavení	300
Upgrade Windows 7 na Windows 8	301

PŘÍLOHA B

Klávesové zkratky Windows 8	303
Obecné klávesové zkratky	303
Základní ovládání Windows 8	303
Klávesové zkratky pro ovládání úvodní nabídky Start s dlaždicemi	305
Ovládání dialogových oken a funkce usnadnění	305
Klávesové zkratky v kombinaci s klávesou Windows	306
Průzkumník Windows	307
Kancelářské aplikace	308
Malování	308
WordPad	309
Kalkulačka	310
Rychlé poznámky	313

PŘÍLOHA C

Novinky Windows 8	315
Konec tradiční nabídky Start	315
Dvojí vydání aplikací	315
Flexibilní přepínání během práce	315
Seznam všech programů nově	316
Konec miniaplikací	316
Upravené hledání součástí a dat	316
Uspávání aplikací	316
Průzkumník s ribbonem	317

Rejstřík	319
-----------------	------------

Úvod

Počítače jsou na první pohled tvořeny rozličnými komponentami, které formují jejich hardware. Nicméně bez odpovídající softwarové výbavy by jejich význam byl prakticky nulový, nejdůležitější aplikací ze všech je operační systém. Windows 8 navazují na předchozí verze této řady operačního systému a přinášejí celou řadu novinek, vylepšení i pokroků v tempu technologického vývoje.

Se systémem Windows 8 uživatel nezískává pouze operační systém jako prostředníka mezi ním, počítačem a dalšími nadstavbovými aplikacemi. Součástí instalace je totiž také celá řada již zabudovaných programů a doplňků, jež velice dobře poslouží v kanceláři i při domácím použití. Kromě již z dřívějška dobře známých stálic v podobě aplikací WordPad, Malování a dalších se jedná také o úplné novinky. Naplno tak lze například využít síťové spolupráce, inovované grafické rozhraní (pro něž se historicky vžilo označení Metro) pro specifické použití apod.

Pokud si zvyknete používat všechny standardně nabízené možnosti a doplňky, bude pro vás práce ve Windows 8 nejen pohodlnější, ale také efektivnější a bezproblémová. Pozorným čtením této uživatelské příručky si můžete osvojit kompletní ovládání Windows – základy grafického rozhraní počínaje a například podrobnou konfigurací sítě konče. Navíc lze k listování jejími stránkami přistupovat dvěma základními způsoby. Velice dobře poslouží jako takzvaná referenční příručka, když potřebujete rychle najít přesně ty informace, které právě hledáte. Zároveň se však jejím úplným prostudováním může začínající uživatel stát profesionálem v ovládání Windows a jejich konfiguraci.

V celém textu je důraz kladen na srozumitelnost popisovaných technik a postupů, takže se během jejich sledování a provádění nikde neztratíte ani nezadrhnete. Řádky první kapitoly představují systém Windows 8 jako celek – uživatelé předchozích verzí poznají novinky, začátečníci ve Windows se důkladně seznámí nejen s grafickým rozhraním, prací s okny či ovládáním plochy, ale také ovládnou všechny pokročilé možnosti.

Data v současné době vládnu světu, mnohdy obsahují informace nedozírné hodnoty. Další kapitoly proto uživatele seznámí s jejich strukturovaným ukládáním, ochranou, nicméně důraz bude kladen také na možné sdílení na síti i upravení přístupových práv pro vyšší bezpečnost. A právě bezpečností se podrobně zabývá popis návodů a postupů v odpovídajících součástech Windows 8, kde je k dispozici celá řada funkcí pro ochranu vašeho počítače a sítě.

Slova známého přísloví praví, že nejdříve práce a až poté přichází čas na zábavu. V tomto duchu lze postupovat také v případě systému Windows 8. Na stránkách této uživatelské příručky se podrobně seznámíte s ovládáním pracovních nástrojů pro tvorbu textů, grafů a proniknete do praktických návodů v podobě úprav pořízených fotografií. Aby byla pří-

ručka co nejkompexnější, zařadili jsme do ní také praktické možnosti použití programu Windows Fotogalerie.

Kdo není připojen k Internetu, jako by v dnešní době snad ani nebyl. Systém Windows 8 výrazně rozšiřuje síťové možnosti a kromě prostého surfování webovými stránkami prostřednictvím aplikace Internet Explorer desáté verze dovoluje také vzájemnou spolupráci v reálném čase. Do detailu je vyřešeno také sdílení souborů a složek v domácí síti, podrobný návod proto vyplní řádky samostatné části obsahu příručky.

Pro větší přehlednost a názorné vypíchnutí důležitých informací je text kromě prostého členění doplněn také o celou řadu poznámek, tipů a varování. Tyto mají samostatné místo na stránkách a získáte díky nim nejen chytré a užitečné tipy či rady, ale také budete upozorněni na případná úskalí některého z postupů.

Komu je kniha určena

Obsahově knihu velice dobře užijí jak začínající uživatelé, tak ti pokročilí, případně i správci nového systému Windows 8. Díky praktickým návodům se především ve Windows nepříliš zběhlí čtenáři dozvědí vše potřebné o nabízeném grafickém rozhraní a jeho funkcích, prohlédnou však také detailní možnosti konfigurace systému a jeho přizpůsobení k obrazu svému.

Za pokročilé a zkušené uživatele lze v souvislosti s řádky této knihy považovat ty čtenáře, kteří již k Windows takřkajíc „přišli“. Nejlépe na tom v tomto ohledu jsou dosavadní přívrženci Windows XP, Windows Vista a Windows 7, kterým z přehrále funkcí stačí nastudovat pouze novinky servírované pod hlavičkou Windows 8. Díky této podrobné uživatelské příručce získáte ucelený přehled všech inovací, a snadno se tak přizpůsobíte stále novým požadavkům na zvládnutí moderních operačních systémů.

Konvence použité v knize

Kniha je pro větší přehlednost a snazší orientaci rozdělena do jednotlivých kapitol, které sdružují informace ze souvisejících oblastí. Vzhledem k tomuto přístupu lze uživatelskou příručku použít nejen pro jednorázové studium a prohlédnutí všech nových funkcí Windows 8, ale také jako referenční. Není totiž žádným problémem si nalistovat právě potřebnou oblast, k čemuž slouží detailnější členění do jednotlivých sekcí kapitol.

Všechny příkazy, hlavní nabídky a názvy oken, se kterými se během souběžné práce s touto příručkou a systémem Windows 8 můžete setkat, jsou v textu zvýrazněny **tučným písmem**. Nejedná se pouze o čistě systémové typografické odlišení, ale také o pomůcku, díky které se můžete snáze orientovat a rychle v textu nalézt požadovanou část. Podobný smysl mají ta-

ké samostatně vložené poznámky, tipy a varování. Veškerý text nakonec doplňují ilustrační obrázky odkazované přímo v textu.

Uživatelská příručka by neměla sloužit jako sáhodlouhý text o technickém pozadí, možnostech použití či kladech a záporech. Důraz je spíše kladen na praktické postupy a detailní vysvětlení důležitých principů, k čemuž jsou použity jednak číslované postupy, jednak výčty možností a seznamy funkcí některých prvků systému Windows 8. Jedná se tak o další plus, které přispívá k rychlejší práci a efektivnějšímu zvládnutí Windows 8.

První kroky v systému Windows 8

V této kapitole:

- Úvodní přihlášení a uživatelské účty
- Úvodní nabídka Start v novém stylu a hledání
- Pracovní plocha a její prvky

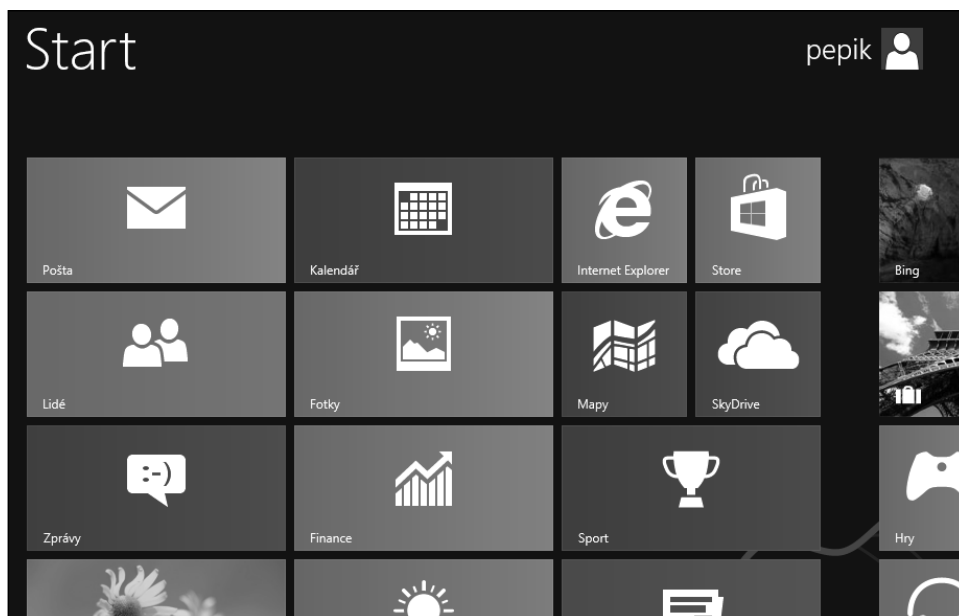
Po spuštění počítače a úvodním startu Windows 8 je uživatel přihlášen pod výchozím účtem, který byl použit během instalace systému. K dispozici je nové rozhraní zastoupené úvodní obrazovkou Start (historicky se pro něj vžilo označení Metro), jíž se detailně věnuje pozdější část textu této kapitoly. Důležité je, že Windows 8 je možné hned po instalaci bez nutnosti detailních úprav okamžitě používat. Podrobnosti instalace a detailní průvodce jejími možnostmi jsou dostupné v samostatné příloze této uživatelské příručky.

Úvodní přihlášení a uživatelské účty

Uživatelský účet použitý během prvního přihlášení má automaticky přiřazena takzvaná administrátorská práva, uživatel tak získává přístup ke všem součástem Windows 8 a kterýmkoliv nastavením. Samozřejmě však není problém, aby byly přidány libovolné další účty, což ocení jak domácí uživatelé, tak správci ve větších počítačových sítích.

K čemu slouží uživatelské účty

Uživatelské účty slouží k oddělení dat a nastavení jednotlivých uživatelů, pomocí nichž je na pevném disku počítače vytvořena speciální struktura cest k datům, která patří jen konkrétnímu uživateli. Díky tomu při dodržení jednoduchých pravidel není možné, aby jeden uživatel získal přístup k dokumentům druhého, nejedná se však jen o takovéto bezpečnostní posílání. Zároveň s tím totiž uživatelské účty slouží k oddělení nastavení Windows 8, která jednotliví uživatelé provedou.

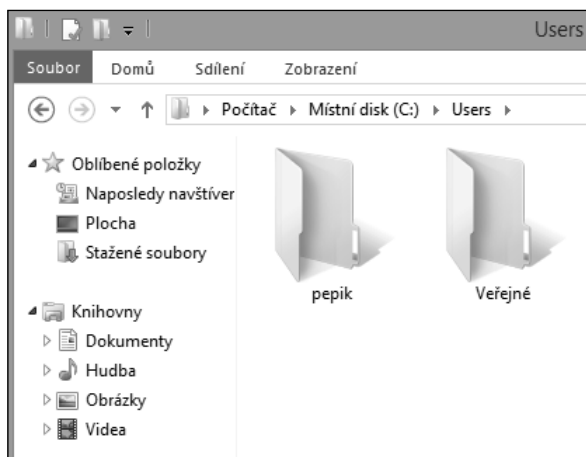
Obrázek 1.1: Dlaždice v úvodní nabídce Windows 8

Nejlepším příkladem oddělení souborů a složek jednotlivých uživatelů je výchozí složka s dokumenty, která má ve Windows 8 přesnou cestu: `C:\Users\<uživatelské jméno>\My Documents`. Vnořená složka `<uživatelské jméno>` zde odpovídá uživatelskému jménu, které je v rámci účtu použito, a tak například uživatel Pavel bude mít dokumenty uložené ve složce `C:\Users\Pavel\My Documents`, zatímco Jirka ve složce `C:\Users\Jirka\My Documents`.

Náhled na vnořené složky ve složce `C:\Users` ukazuje obrázek 1.2. Pokud ani jeden z uživatelů nebude mít administrátorská práva, tedy absolutní přístup k počítači, uvidí jen své dokumenty a obsah odpovídající složky toho druhého vůbec nebudou moci zobrazit.

Jestliže tedy budete používat přesně svou podsložku v rámci `C:\Users`, budete mít dokumenty, hudbu, filmy, ale například i soubory stažené z Internetu přístupné na jednom místě. Osobní nastavení Windows 8 jsou přitom uložena ve výchozí systémové složce `C:\Windows` a jejich podsložkách, fyzicky k nim totiž přístup mít nemusíte – Windows si odpovídající volby uloží v podobě sobě známé, vy je upravujete jen pomocí grafického rozhraní.

Jedná se například o volbu vzhledu obrazovky, spořiče, pozadí nebo uspořádání hlavních prvků. Všem těmto možnostem nastavení prostřednictvím grafického rozhraní Windows 8 se budou podrobně věnovat pozdější kapitoly této uživatelské příručky.

Obrázek 1.2: Obsah složky C:\Users

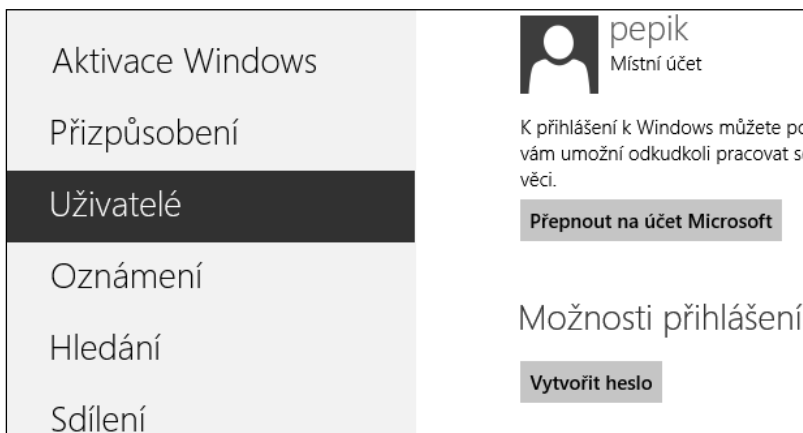

Poznámka: Na mnoha místech v řadě systémových dialogů uživatel nalezne u tlačítek symbol štitu. Jedná se o původní funkci z předchozích Windows Vista a Windows 7, která je spojena s funkcí pro řízení uživatelského účtu. Vyvolání takto označené akce vyžaduje administrátorská práva a uživatel na to bude odpovídajícím způsobem upozorněn, požádán o souhlas. I když je někdy takovéto dotazování zdlouhavé, slouží k uživatelské ochraně.

Přidání nového uživatelského účtu

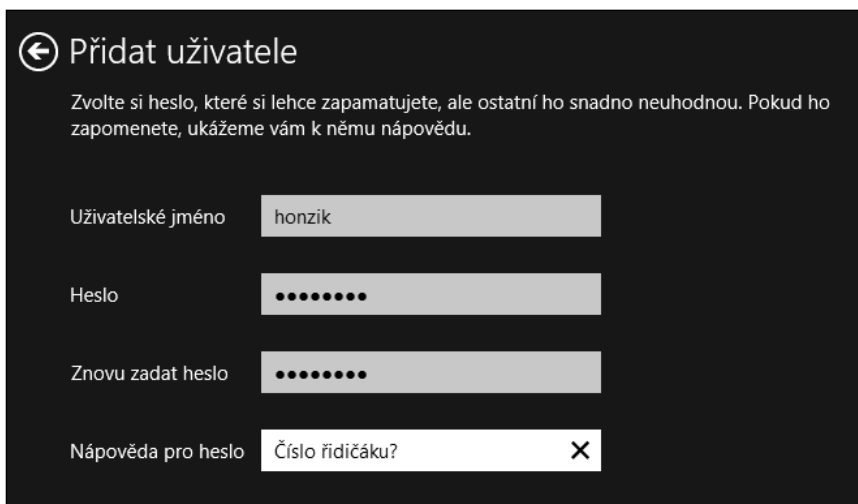
Po prvním spuštění Windows 8 máte k dispozici pouze jediný účet, a to ten, jenž byl vytvořen během instalace systému. Jediný účet má velice omezené použití a pro více uživatelů u stejného počítače je v praxi jen málo použitelný, proto je vhodné upravit si další účty podle vlastních požadavků. V prvním kroku musí být nový uživatelský účet přidán, což však zabere jen několik málo okamžiků. Dialog pro vytvoření dalšího uživatelského účtu otevřete následovně:

1. Stiskněte klávesovou zkratku **Win + Q**, čímž se zobrazí okno pro hledání a úpravu nastavení (detailnímu popisu se věnuje pozdější text této příručky).
2. Do pole pro hledání napište text *uživatelé*.
3. Levým tlačítkem myši klepněte na odkaz **Nastavení**, čímž se zobrazí přehled nastavení, která se týkají uživatelských účtů.
4. V levé části okna následujte možnost **Uživatelé**.

Obrázek 1.3: Sekce nastavení s možností správy uživatelských účtů

5. Klepnutím na odkaz **Přidat uživatele** zahajete přidání nového uživatelského účtu. Pokud zvolíte přidání uživatele pomocí účtu Microsoft, budete moci využít propojení s webovými službami, zpravidla však uživatelé volí běžný místní účet – následujte proto odkaz **Přihlašovat se bez účtu Microsoft**. Poté do textového pole **Uživatelské jméno** vložte název účtu.
6. Nastavte heslo pomocí polí **Heslo** a **Znovu zadat heslo**, navíc vyberte nápovědu pro připomenutí hesla pomocí pole **Nápověda pro heslo** – tato nápověda je ve Windows 8 povinná!
7. Stiskněte tlačítko **Další** a poté **Dokončit**.

Obrázek 1.4: Okno pro přidání nového uživatelského účtu

Tip: Z bezpečnostních důvodů jsou jednotlivé znaky při volbě hesla k uživatelskému účtu ve Windows 8 skryté. Pokud byste se báli překlepů, můžete je zobrazit klepnutím na ikonku s okem v daných polích – znaky budou čitelné dokud budete levé tlačítko myši na této ikoně držet stisknuté.

Při vytváření nového uživatelského účtu pomocí uvedeného postupu má tento nový účet ve Windows 8 automaticky standardní oprávnění, nemůžete si během tohoto postupu vybrat jiný typ. K dispozici přitom máte následující dvě možnosti:

- **Uživatel se standardním oprávněním** – vlastník tohoto uživatelského účtu může měnit zpravidla pouze svá nastavení a nemá plný přístup k systémové konfiguraci. Přesně tento typ je automaticky volen v případě přidání nového účtu výše uvedeným postupem.
- **Správce** – tento účet uživateli zajišťuje naprosto neomezený přístup k počítači, systémové konfiguraci i datům všech ostatních uživatelů.

První uživatelský účet, který jste definovali během instalace Windows 8, má automaticky přiřazena práva správce. Pokud byste chtěli nově přidat uživatelský účet, jenž je vybaven pouze standardním oprávněním, vytvořit také jako správcovský, postupujte následovně:

1. Stiskněte klávesovou zkratku **Win + Q** – se zobrazí okno pro hledání a úpravu nastavení.
2. Do pole pro hledání napište text *uživatelské účty*.
3. Levým tlačítkem myši klepněte na odkaz **Nastavení**, čímž se zobrazí přehled nastavení, která se týkají uživatelských účtů.
4. V levé části okna následujte možnost **Uživatelské účty**.
5. Zobrazení Windows se nyní přepne do běžného pojetí pracovní plochy a pokročilého zobrazení Ovládacích panelů, které můžete znát z dřívějších Windows 7. V seznamu uživatelů zvolte uživatele, jemuž si přejete přiřadit správcovská práva.
6. Následujte odkaz **Změnit typ účtu**, přepínač umístěte do pozice **Správce** a stiskněte tlačítko **Změnit typ účtu**.

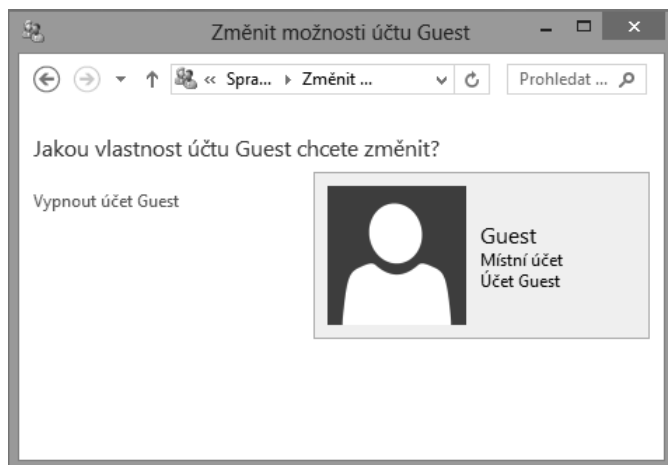

Důležité: Pamatujte na to, že práva správce by měla patřit mezi privilegovaná. Uživatelé, kteří se systémem neumějí příliš dobře pracovat, by je neměli mít, jelikož nesprávným nastavením mohou změnit konfiguraci Windows a způsobit jejich nechtěné chování.

V seznamu účtů ve Windows 8 můžete narazit také na speciální účet s názvem Guest. Jedná se o velice omezený účet, který kterémukoliv uživateli dovoluje používat počítač, ale neposkytuje přístup k žádným osobním datům. Stejně tak uživatelé přistupující pod účtem Guest nemohou instalovat software, hardware ani měnit systémová nastavení nebo heslo.

Na druhou stranu se zapnutým účtem Guest se zároveň snižuje celková bezpečnost počítače, jelikož se pod ním může přihlásit kdokoli. Pokud chcete účet Guest vypnout nebo naopak

zapnout, následujte po otevření sekce Ovládacích panelů (viz předchozí postup) v části **Uživatelské účty** možnost **Spravovat jiný účet** a levým tlačítkem myši klepněte na účet Guest. Pokud je aktuálně vypnutý, aktivujte jej stisknutím tlačítka **Zapnout**. Při jeho stávajícím zapnutí se zobrazí tlačítko **Vypnout**.

Obrázek 1.5: Možnost vypnutí účtu Guest

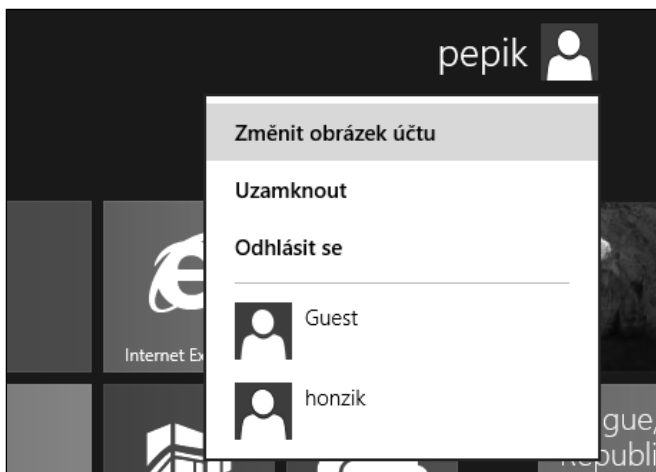
Poznámka: Pokud je uživatel přihlášen jako běžný uživatel a potřebuje spustit některou aplikaci se správcovskými právy, má možnost tak učinit přímo. Stejně funkce využije i v případě správcovského účtu, kdy aplikaci přímo během spuštění udělí vyšší práva. Pro takovéto dočasné zvýšení práv pro konkrétní spustitelný soubor na něj klepne pravým tlačítkem myši a z místní nabídky zvolí příkaz **Spustit jako správce**. Souborům a složkám se bude podrobně věnovat pozdější kapitola této knihy.

Úprava obrázku uživatelského účtu

Každý uživatelský účet může mít přiřazen obrázek. Uživatel má na výběr z výchozích motivů systému Windows 8 nebo si může zvolit libovolný jiný, který si bude přát. Po přidání nového účtu s obrázkem můžete být nespokojeni, a proto přichází na řadu možnost jeho změny. V takovém případě postupujte následovně:

1. V pravém horním rohu úvodní obrazovky s dlaždicemi klepněte levým tlačítkem myši na ikonu uživatelského účtu.
2. Následujte možnost **Změnit obrázek účtu**.
3. Zvolte některý z nabízených obrázků po klepnutí na tlačítko **Procházet** a poté stiskněte tlačítko **Zvolit obrázek**.

4. Pokud v počítači nemáte žádný vhodný obrázek, můžete použít webovou kameru k jeho pořízení po stisknutí tlačítka **Kamera**.

Obrázek 1.6: Odkaz pro změnu obrázku aktuálního uživatelského účtu v úvodní nabídce Start

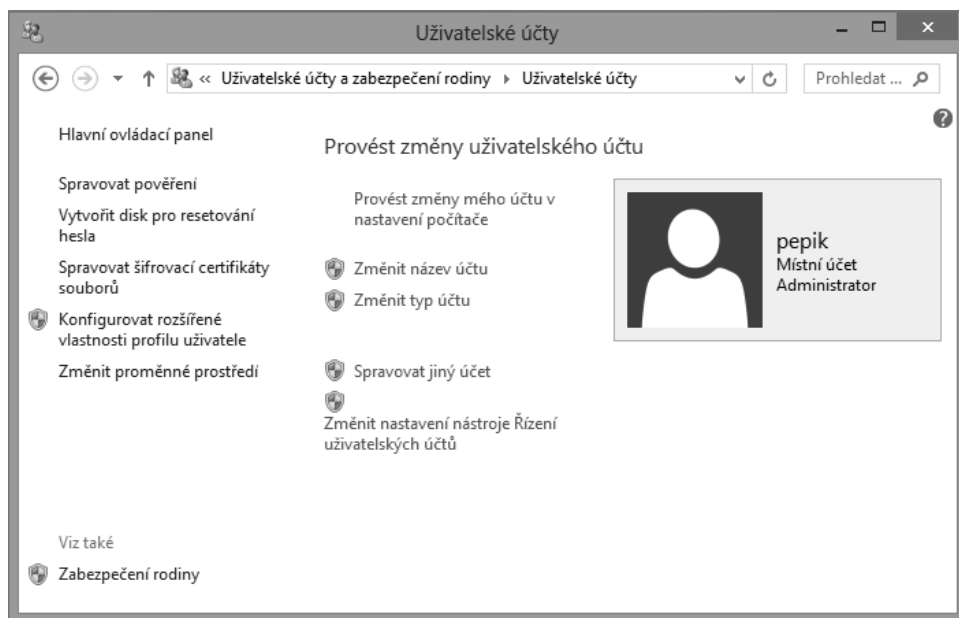

Poznámka: Pokud si budete přát změnit vlastnosti jiného účtu, musíte být vybaveni administrátorskými právy. Poté lze upravit všechny důležité parametry po následování odkazu **Spravovat jiný účet** v části **Uživatelské účty** v Ovládacích panelech.

Přiřazení a změna hesla uživatelského účtu

Účet, který jste ve Windows 8 buď vytvořili při instalaci, nebo později nově přidali, nemusí obsahovat výchozí heslo, jež by jej chránilo. Kdokoliv se tak může pod daným uživatelským jménem přihlásit, což často představuje porušení základních bezpečnostních pravidel. Naštěstí však systém nabízí dodatečné přiřazení hesla vybranému uživatelskému účtu, a to opět v rámci nastavení sekce Ovládacích panelů. Tu můžete opět otevřít pomocí speciální nabídky a heslo upravit následovně:

1. Stiskněte klávesovou zkratku **Win + X**.
2. Levým tlačítkem myši klepněte na možnost **Ovládací panely**.
3. Následujte odkaz **Uživatelské účty a zabezpečení rodiny**. Levým tlačítkem myši klepněte na možnost **Provést změny mého účtu v nastavení počítače**.
4. Klepněte na možnost **Vytvořit heslo** v případě, že jste heslo účtu ještě nepřidali. Pokud si heslo přejete změnit, následujte odkaz **Změnit heslo**.
5. Zadejte nové heslo a potvrďte je.

Obrázek 1.7: Nastavení uživatelského účtu v Ovládacích panelech

Málokomu se chce pamatovat si a stále dokola psát dlouhá hesla – roli zde hraje přirozená lenivost a také to, že se zvyšuje riziko překlepů. Proč vlastně musí být heslo dostatečně dlouhé? Hlavním důvodem je ochrana před takzvanými útoky hrubou silou, kdy útočníci zkouší všechny možné kombinace znaků a čísel – čím delší heslo uživatel zvolí, tím více kombinací musí vyzkoušet. Ve finále není problém rozlousknout například třípísmenné heslo, ale osmimístné už dá při správné volbě pořádně zabrat. Toto pravidlo samozřejmě platí nejen pro hlavní heslo uživatelského účtu Windows 8, ale také všech dalších programech.

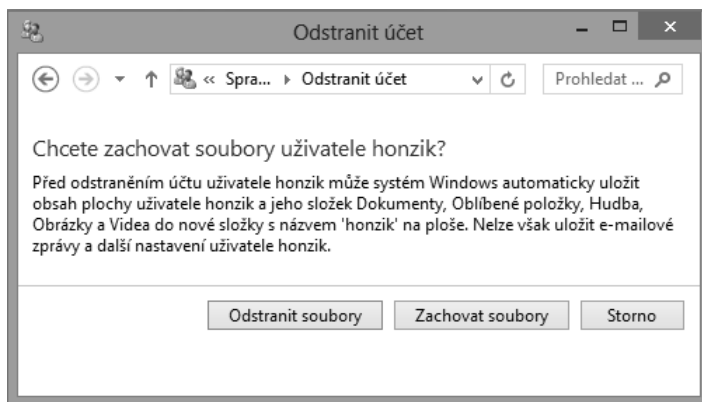
Většinou by heslo mělo mít minimálně šest znaků, v závislosti na konkrétním systému a aplikaci ale alespoň osm symbolů (nikoliv pouze abecedních znaků). Samozřejmě byste také heslo neměli odvozovat od svého jména, rodného čísla apod. Nedostatečná délka hesla velmi usnadňuje prolomení a případné nabourání systému Windows.

Důležité: Mezi nejpálčivější problémy bezesporu patří složitost hesla. Uživatel by si měl v hlavě zkusit projít vlastní hesla k různým službám a zkontrolovat, kolik z nich obsahuje jak klasická písmena, tak číslice a speciální znaky. Jedním z kritérií pro silné heslo je totiž také požadavek, aby obsahovalo symboly ze všech tří uvedených kategorií. Ano, jde o další z otravností, které na první pohled pouze zvyšují nároky na uživatelskou paměť, avšak právě složité heslo dokáže zabránit řadě útoků.

Pokud už některý uživatel nemá mít přístup k počítači ani svým datům, měl by být odstraněn jeho uživatelský účet. V Ovládacích panelech lze v takovém případě následovat mož-

nost **Odebrat uživatelské účty** a zvolit požadovaný účet. Pak již stačí pouze klepnout levým tlačítkem myši na možnost **Odstranit účet** – a navíc ještě zvolit, zda se mají smazat nebo ponechat i související soubory (tlačítka **Odstranit soubory** a **Zachovat soubory**).

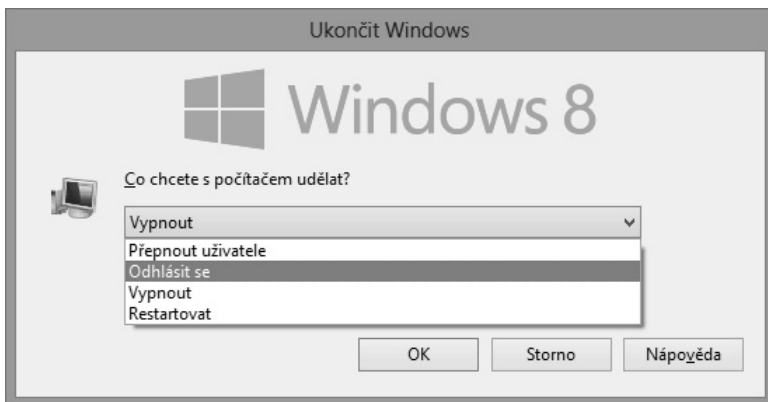
Obrázek 1.8: Odstranění uživatelského účtu a výběr zachování souborů nebo jejich smazání

Ukončení práce s aktuálním uživatelským účtem

Uživatel pod svým uživatelským účtem pracuje tak dlouho, jak potřebuje, a poté přichází na řadu ukončení práce. Jednou z cest je samozřejmě úplné vypnutí počítače, nicméně zpravidla jde o nejméně využívanou možnost. K dispozici je hned několik variant, jak práci ve Windows 8 pod aktuálním uživatelským účtem ukončit:

- **Odhlášení** – pokud se uživatel rozhodne pro tuto možnost, dojde k uzavření relace pod jeho uživatelským účtem, systém Windows 8 se tedy vrátí na úvodní přihlašovací obrazovku. Odtud se pak opět může přihlásit stejný uživatel, ale také kterýkoliv jiný. Důležité je, že se při odhlášení ukončí všechny běžící programy a je zapotřebí uzavřít jakékoliv otevřené soubory.
- **Přepnutí uživatele** – oproti odhlášení zůstanou všechny běžící programy nebo otevřené dokumenty netknuté, systém se do úvodní přihlašovací obrazovky vrátí bez uzavření aktuálně přihlášeného uživatele. Tento postup je výhodný v případě, kdy chce po určitou dobu pracovat jiný uživatel, ale původní nehodlá ukončovat rozdělanou práci, opakovaným přepnutím se totiž opět může vrátit.
- **Uzamčení** – při uzamčení pracovní stanice je přístup pod aktuálním uživatelským účtem chráněn až do opětovného návratu. Veškeré programy a soubory tak zůstanou otevřené až do doby, kdy chce uživatel opět pracovat, nikdo jiný však s nimi pracovat nemůže. Uzamčení stanice nachází uplatnění teprve v případě, kdy je k účtu přiřazeno heslo, jelikož jím bude chráněno použití počítače po jeho uzamčení.

- Restartování počítače – pokud uživatel zvolí tuto možnost, dojde nejprve k jeho odhlášení a poté k úplnému opětovnému spuštění počítače. Tento postup může být vyžadován například po přidání některých programů.
- Uspání počítače – pokud se uživatel chce od počítače vzdálit na relativně krátkou dobu a mít jej po svém návratu rychle k dispozici, ale nenechat jej běžet, měl by zvolit právě tuto variantu.
- Vypnutí – kompletní vypnutí počítače, jemuž předchází ukončení běžících programů, zavření otevřených souborů a odhlášení uživatele.

Obrázek 1.9: Otevřená nabídka se základními možnostmi různého ukončení práce pod právě používaným uživatelským účtem

Tip: Pokud je právě k počítači přihláшено více uživatelů, lze libovolného odhlásit prostřednictvím součásti Správce úloh, který nejrychleji spustíte stisknutím zkratky Ctrl + Shift + Esc. Nabízí toho samozřejmě mnohem více, nicméně v tomto jednom konkrétním případě pro přehled aktuálních uživatelů levým tlačítkem myši klepněte na záložku **Uživatelé**, vyberte požadovaného uživatele a stiskněte tlačítko **Odpojit**.

Úvodní nabídka Start v novém stylu a hledání

Hned po prvním spuštění Windows 8 vás přivítá jedna z nejviditelnějších novinek – klasickou plochu nahradilo rozhraní, pro které se historicky vžilo označení Metro. Kombinuje v sobě možnosti hledání a rychlé spouštění součástí a také sdružuje aplikace, které do Windows 8 postupně přidáte. V tomto ohledu tedy nahrazuje nabídku Start, tu už v její původní podobě v novém systému nenajdete – přesto se úvodní obrazovka jmenuje stejně (tedy Start), a proto i dále v textu budeme toto označení používat. Úvodní nabídka Start je přizpůsobena dotykovému ovládání, a tak lze jednotlivé dlaždice například přesouvat. Ovládání klávesnicí a myší však u většiny uživatelů bude převládat, proto přidáváme trik navíc: stisknutím

klávesy Windows (která původně ve Windows 7 a Vista otevírala nabídku Start v levé části hlavního panelu) zobrazíte právě inovovanou úvodní nabídku Start.

S příchodem nového rozhraní došlo ke změně hledání: dokumenty, programy, součásti systému a další komponenty se prohledávají při zahájení psaní v Metru. Počet výsledků v jednotlivých kategoriích je následně zobrazen v pravé části, po výběru některé z nich se vám relevantní odkazy nabídnou v levé sekci. Nemusíte se však bát, že by původní plocha úplně zmizela, můžete ji zobrazit buď klepnutím na odkaz **Plocha**, nebo rychleji klávesovou zkratkou **Win + D**. Podobně fungují i původní klávesové zkratky pro přepínání jednotlivých aplikací, resp. místní nabídky programů v hlavním panelu, včetně jejich připínání pro budoucí rychlé spuštění. Rychlé nabídky na časté funkce jsou na ploše dostupné po umístění ukazatele myši do jednotlivých rohů obrazovky.

Úvodní nabídka Start a její podnabídky představují v systému Windows 8 pevnou základnu. Víte, že zde nalezne všechny funkce pro spouštění programů i ovládání a konfiguraci systému. Dokonalé ovládnutí nabídky Start je proto praktické pro plynulou a bezproblémovou práci v prostředí systému Windows – každý uživatel ji musí znát takřikajíc jako své boty.

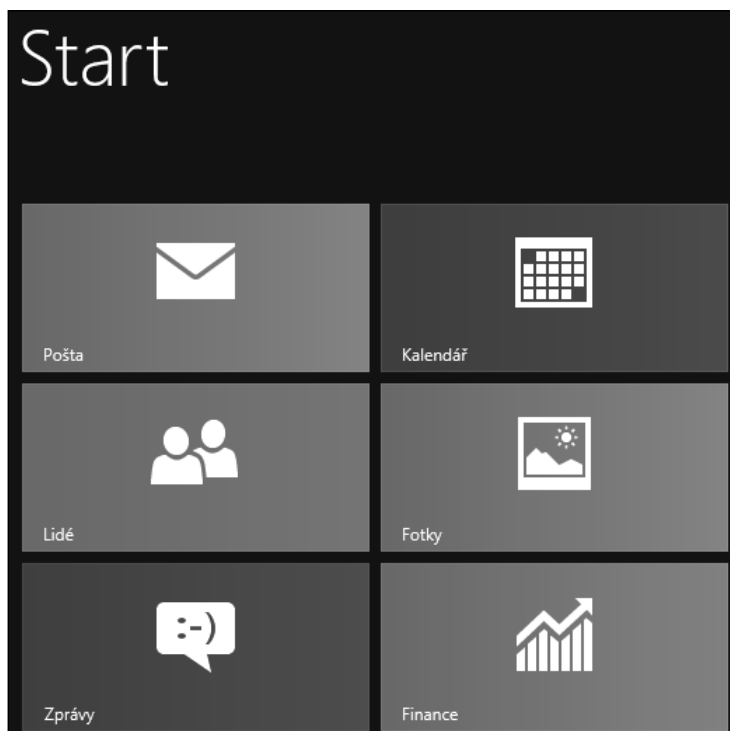

Tip: Základní nabídka Start patří mezi nejčastěji využívané prvky systému Windows, ale někdy by pro uživatele mohlo být zdoluhavé, nebo dokonce nemožné se k ní takzvaně „proklikat“. Máte proto možnost využít univerzální klávesové minizkratky v podobě klávesy Win, a to bez jakékoliv další doplňující. Ať už máte spuštěnou kteroukoliv aplikaci, například i v celooobrazovkovém režimu (takzvaném fullscreen módu), můžete kdykoliv otevřít nabídku Start uvedeným způsobem, navíc si tak nepřímo zpravidla zajistíte také zobrazení pracovní plochy se všemi ikonami a hlavního panelu.

Základní položky v nabídce Start

Po zobrazení nabídky Start se otevře přehled součástí, které svými položkami nabízí celou řadu možností pro spuštění aplikací i správu systému. Základní prvky obsahují zejména následující:

- Hlavní součásti – jedná se o levou část nabídky Start, která obsahuje odkazy na nejčastější součásti, najdete zde tedy například možnost zobrazení map, přechod na pracovní plochu, otevření pošty apod.
- Seznam programů – jedná se o další sloupec, kde jsou k dispozici dlaždice odpovídající vámi nainstalovaným programům.
- Rychlé odkazy na programy – pokud stisknete klávesovou zkratku Win + Z, nemusíte si v úvodní nabídce Start vybírat pouze ze zobrazených dlaždic, ale zobrazí se přehled všech programů v samostatném pásu ve spodní části obrazovky.

Obrázek 1.10: Programy v levé části nabídky Start

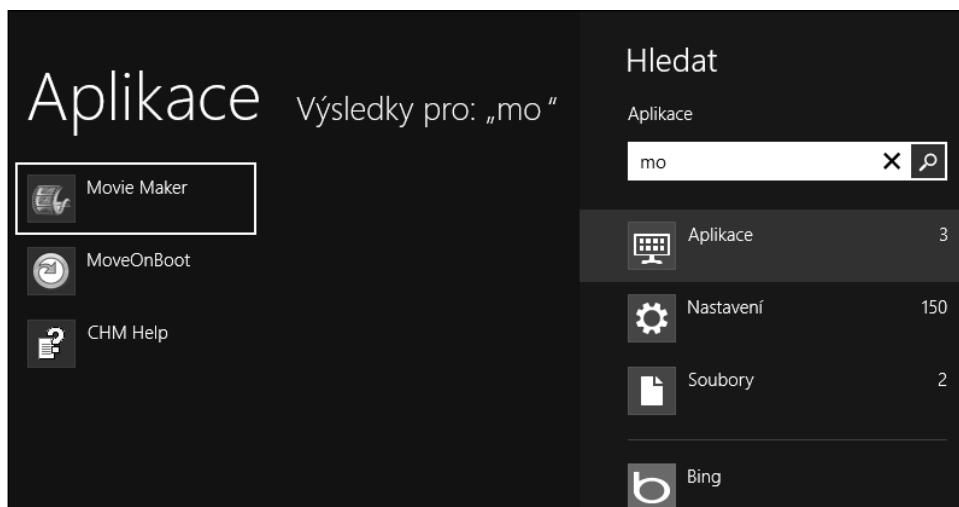
Jak na spuštění programu pomocí nabídky Start

Nejjednodušším seznámením s rychlostí a efektivitou práce prostřednictvím nabídky Start je zřejmě spuštění některé z dříve nainstalovaných aplikací. Jedná se o jednoduché klepnutí levým tlačítkem myši na odpovídající dlaždici.

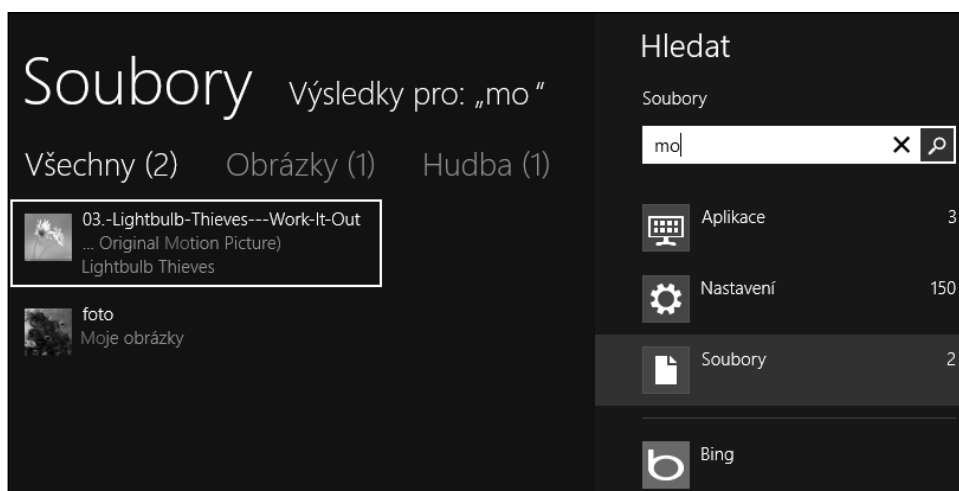
Jakmile znáte přesný název aplikace, kterou chcete spustit, ale v seznamu dlaždic ji nevidíte nebo nechcete hledat, můžete využít rychlého spuštění vložením názvu programu nebo jeho části a po následování sekce **Aplikace** ve výsledcích tohoto speciálního hledání jednoduše klepnout na požadovaný odkaz.

Hledání souborů pomocí nabídky Start

Praktickým přístupem na poli vyhledávání je možnost nalezení požadovaného souboru okamžitě prostřednictvím nabídky Start. Pokud totiž máte tuto hlavní nabídku zobrazenou, můžete kromě rychlého spuštění aplikace vložením názvu prohledat také indexované soubory klepnutím na sekci **Soubory**.

Obrázek 1.11: Hledání programů

Obrázek 1.12: Vyhledání souborů díky zadání části slova, která je v nich jakkoliv obsažena

Uvedené prohledávání se přitom nevztahuje pouze na názvy, ale dokáže soubory najít také podle obsahu. Typicky tak například zadáte část textu dokumentu ve Wordu nebo třeba jedno nebo dvě slova z libovolné části některého e-mailu a v nabídce Start se hned objeví odpovídající odkaz. Vše se děje díky takzvanému indexu, tedy zvláštnímu souboru, který obsahuje informace o ostatních souborech (zjednodušeně řečeno). Vyhledávání je díky tomu rychlé a praktické; podrobnosti nastavení indexu budou představeny později v této knize.

Rychlé přizpůsobení dlaždic nabídky Start

Položky v nabídce Start a jejich zobrazení si můžete detailně přizpůsobit, ať už jejich pořadí nebo přímo funkce. Následující text se zaměří na nejdůležitější a nejvíce praktické úkoly, které lze takto provádět. Jednotlivé dlaždice, ať už odkazují na programy nebo součásti systému, je možné libovolně přeskupit, a to technikou táhni a pusť – levým tlačítkem myši „uchopte“ danou dlaždici v nabídce Start a za jeho stálého stisknutí ji přemístěte na nové místo.

Podrobná konfigurace úvodní nabídky Start a jejích jednotlivých dlaždic se však skrývá až v pokročilých vlastnostech, které zobrazíte vložním textu *nastavení počítače* do pole pro hledání a následováním odkazu **Dlaždice** v sekci **Nastavení**. Pomocí přepínače **Zobrazit nástroje pro správu** nyní můžete zapnout či vypnout součásti administrace systému, případně také stisknutím tlačítka **Vymazat** odstranit citlivé osobní údaje z jednotlivých dlaždic.

Podobně lze také upravit vzhled uvítací i pracovní nabídky Start následováním odkazu **Úvodní obrazovka** po vyhledání stejnojmenného spojení v sekci **Nastavení**. Klepnutím na motiv v nabízené galerii zvolte její grafickou podobu a následně upravte barevné podání klepnutím levým tlačítkem myši na požadovaný odstín. Změny se projeví okamžitě v obrazovce s náhledem.

Pracovní plocha a její prvky

Na první pohled se grafické rozhraní operačního systému Windows 8 liší od předchozích verzí především úvodní obrazovkou – jakmile však klepnete na dlaždici pojmenovanou **Plocha**, zobrazí se klasická plocha, která byla pro Windows Vista a 7 typická. Naleznete zde tedy následující základní prvky:

- Pracovní plochu – název plně odpovídá účelu této části zobrazení. Jedná se skutečně o místo, kam během práce se systémem Windows ukládáte soubory, kde vytváříte nové objekty, spravujete je apod.
- Hlavní panel – úzký pruh na spodní straně zobrazení rozhraní Windows. Jedná se o základní komponentu, pomocí které můžete získat přehled právě běžících programů, dozvědět se aktuální čas a provádět řadu dalších užitečností.

Poznámka: Všimněte si, že oproti původním verzím Windows nyní ve Windows 8 již v rámci pracovní plochy nenajdete klasické tlačítko Start – nahradila jej právě úvodní obrazovka Start v dlaždicovém stylu.

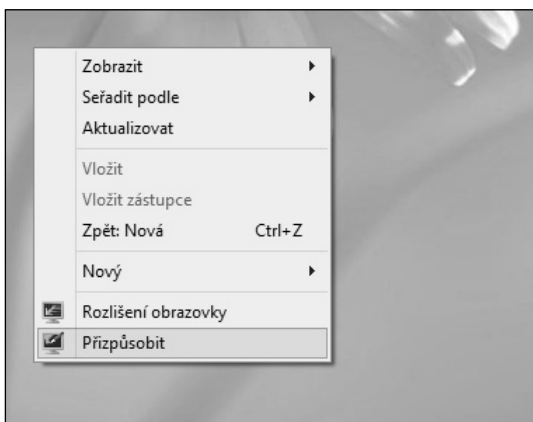
Plocha bývá mezi uživateli často opomíjena a brána jako něco, co je neustále v pozadí, takže nezasluhuje praktické využití. Opak je však pravdou: pokud Plochu zvládnete zařadit do svého konceptu práce ve Windows 8, usnadníte si bytí. Základem je přitom chápání Plochy

jako samostatného okna. Díky tomu se na ni můžete kdykoliv přepnout například klávesovou zkratkou, jež má podobu **Win + D**.

Výchozí ikony na ploše

Podobně jako dřívější Windows 7 nabízí také systém Windows 8 ve výchozím nastavení na ploše jen jedinou systémovou ikonu, kterou je takzvaný Koš. Nic ale samozřejmě nebrání přidání nových ikon, které pak odpovídají zvláštním umístění na pevném disku nebo v rámci Windows 8. Postup pro otevření dialogu s možností aktivace ikon je následující:

1. Do volné oblasti plochy klepněte pravým tlačítkem myši.
2. Z místní nabídky následujte odkaz **Přizpůsobit**.

Obrázek 1.13: Místní nabídka po klepnutí na plochu

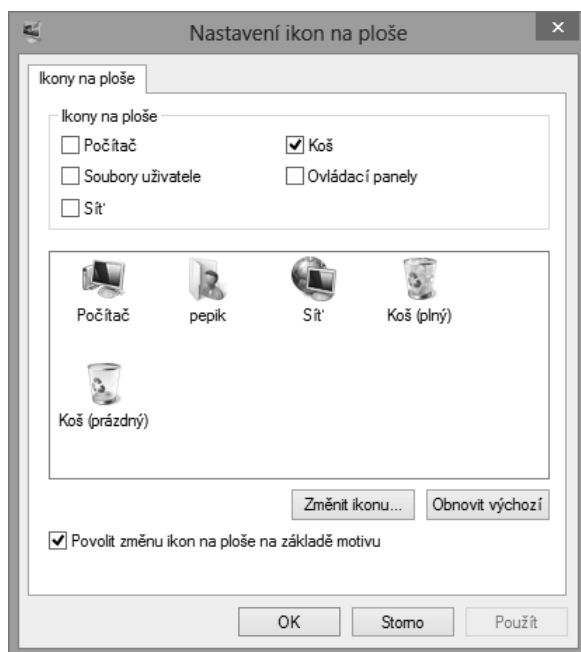
3. Pomocí seznamu rychlých odkazů následujte odkaz **Změnit ikony plochy**.
4. Jednotlivé ikony aktivujte pomocí zaškrťovacích polí v sekci **Ikony na ploše**.

V části **Ikony na ploše**, tedy v dialogu, který máte díky předchozímu postupu otevřený, nyní můžete aktivovat zobrazení následujících ikon na ploše, jimž odpovídají jednotlivé položky:

- **Počítač** – ikona odkazující na zobrazení obsahu počítače, tedy souborů a složek na pevných discích, obsahu CD, DVD, připojených flash disků apod.
- **Koš** – zobrazení již zmíněné ikony Koše, kterému bude pozornost detailně věnována v dalších částech této knihy. Koš slouží pro správu mazaných souborů, resp. jejich obnovování.
- **Soubory uživatele** – odkaz na složku profilu aktuálně přihlášeného uživatele, která obsahuje dokumenty, hudbu, filmy a další soubory.
- **Ovládací panely** – rychlý odkaz na sekci Control Panel, tedy dialog s řadou nastavení Windows 8, uživatelských účtů, hardwaru, programů a dalších součástí. Ovládacím pa-

nelům bude dále v této uživatelské příručce věnována detailní pozornost v samostatné kapitole.

- **Síť** – odkaz na zobrazení sítě a její jednotlivé součásti.

Obrázek 1.14: Přehled ikon s možností jejich rychlého zapnutí nebo skrytí na ploše Windows 8

Některou z uvedených ikon na plochu umístíte zaškrtnutím políčka u jejího názvu a následným stisknutím tlačítka **OK** nebo **Použít**. Navíc je ve stejném dialogu k dispozici také seznam obrázků, které jednotlivým ikonám odpovídají; můžete je změnit stisknutím tlačítka **Změnit ikonu**. Pro návrat k původnímu nastavení slouží tlačítko **Obnovit výchozí**.

Uspořádání pracovní plochy

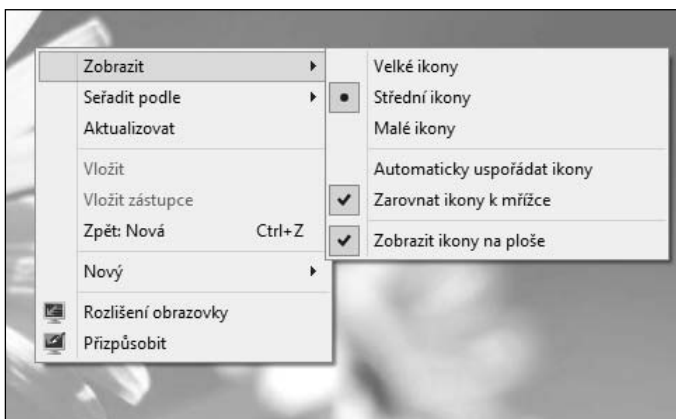
Dokonalé ovládnutí pracovní plochy a jejich možností uživateli dokáže velice výrazným způsobem zpříjemnit práci ve Windows 8. Její význam spočívá především v okamžité dosažitelnosti a dostupnosti objektů, jež na ní jsou umístěny. Vůbec není nutné na pracovní plochu cokoli umisťovat, nicméně uživatel tak může mít všechny své dokumenty ihned po ruce.

Vzhledem ke své důležitosti nabízí pracovní plocha poměrně dostatek příkazů pro další práci a úpravy. Všechny nejobvyklejší jsou přitom dostupné prostřednictvím místní nabídky, kterou vyvoláte klepnutím pravým tlačítkem myši do volného místa.

Pokud si přejete využít praktického přichytávání ikon k pomyslné mřížce pracovní plochy, měli byste mít aktivovanou možnost **Zobrazit → Zarovnat ikony k mřížce**. Ikony se díky této volbě budou automaticky uspořádat skutečně ve tvaru mřížky, takže v nich nebudete mít chaos a vzhled plochy bude působit estetičtěji. Plocha dovoluje nastavit také řadu parametrů svého vzhledu, k čemuž slouží příkaz **Přizpůsobit** z její místní nabídky – podrobný popis osobního přizpůsobení se nachází v pozdější kapitole této knihy.

Ikony zobrazené na ploše lze dále uspořádat podle několika parametrů, jež jsou přístupné prostřednictvím příkazu **Seřadit podle** z místní nabídky plochy:

- **Název** – setřídí ikony podle názvu v abecedním pořadí.
- **Velikost** – ikony na ploše seřadí podle velikosti cílových dat, od nejmenší po největší.
- **Typ položky** – všechny ikony na ploše budou setříděny podle typu. Tato možnost je výhodná v tom, že například dokumenty aplikace Microsoft Word budou pohromadě, stejně tak textové dokumenty apod.
- **Datum změny** – setřídí ikony na ploše podle data jejich poslední změny.

Obrázek 1.15: Možnosti uspořádání ikon v místní nabídce plochy

Tip: Zarovnání podle pomyslné mřížky nachází uplatnění takřka u každého uživatele. Pokud jsou často prováděny přesuny jednotlivých ikon, lze také aktivovat jejich automatické umísťování na tuto mřížku příkazem **Zobrazit → Automaticky uspořádat ikony**, uspořádání podle libovolného z uvedených parametrů přitom nebude porušeno.

V nabídce **Zobrazit**, která je dostupná pro rozšířené možnosti nastavení zobrazení ikon, jsou k dispozici také další volby. Pro automatické skrytí všech ikon, případně jejich obnovení v budoucnu, stačí (de)aktivovat příkaz **Zobrazit ikony na ploše**.

Práce s více ikonami

Na pracovní ploše samozřejmě není nutné pracovat vždy pouze s jednou ikonou, v řadě případů je to dokonce vyložene nepraktické a neefektivní. Různými způsoby proto lze vybírat více ikon současně a poté s nimi pracovat jako s celkem:

- **Orámování** – pomocí této techniky můžete vybrat větší počet ikon následujícím postupem:
 1. Kurzor myši umístíte nad levý horní roh ikony, kterou bude označovat a která leží jakoby v pomyslném rohu ohraničované části.
 2. Stisknete levé tlačítko myši a za jeho držení přetáhnete kurzor přes ikony do pomyslného protilehlého rohu. Za kurzorem je graficky zobrazen rámuující obdélník, který ohraničuje označené ikony.
 3. Výběr požadovaných ikon ukončíte uvolněním levého tlačítka myši.
- **Postupný výběr** – vybíráte ikony, které jsou rozložené jinak než přímo vedle sebe (zde by se totiž s výhodou použilo uvedeného orámování). Stisknete klávesu Ctrl, držíte ji stisknutou po celou dobu výběru a levým tlačítkem myši postupně klepáte na požadované ikony.
- **Úplné označení** – pro označení úplně všech objektů na ploše levým tlačítkem myši klepnete do volného prostoru a stisknete klávesovou zkratku Ctrl + A.

Tip: Pokud při hromadném výběru omylem označíte také ikony, které ve výběru být nemají, můžete je snadno odstranit. Stačí, abyste stiskli klávesu Ctrl a za jejího držení levým tlačítkem myši klepli na ikonu, kterou si přejete odznačit.

Práce s okny

Pracovní plocha Windows 8 je přizpůsobena k práci s více programy zároveň. Ke komfortní práci s každým z nich je však často zapotřebí využít celého prostoru obrazovky – právě k tomu se používají takzvaná okna.

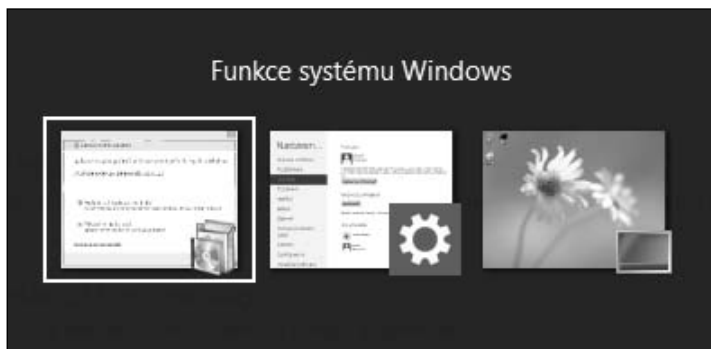
Okno je tedy ve své podstatě obdélníkový objekt, který obsahuje spuštěný program s otevřeným dokumentem a na horní straně má většinou titulní lištu s názvem okna, programu nebo otevřeného dokumentu a tlačítka pro ovládání okna. Okna ve Windows 8 mají následující vlastnosti:

- na obrazovce může být libovolný počet oken,
- lze měnit velikosti oken i jejich proporce,
- okna se mohou překrývat, jedno z nich je vždy takzvaně aktivní (umístěné „nahore“),
- mezi jednotlivými okny lze přepínat a určovat tak aktivní okno,

- okna lze takzvaně minimalizovat do tlačítka v hlavním panelu nebo maximalizovat, tedy roztáhnout přes celou obrazovku.

Poznámka: Systém Windows 8 přináší možnost přehledného zobrazení při přepínání mezi jednotlivými okny. Jednoduché přepínání zprostředkovává klávesová zkratka Alt + Tab.

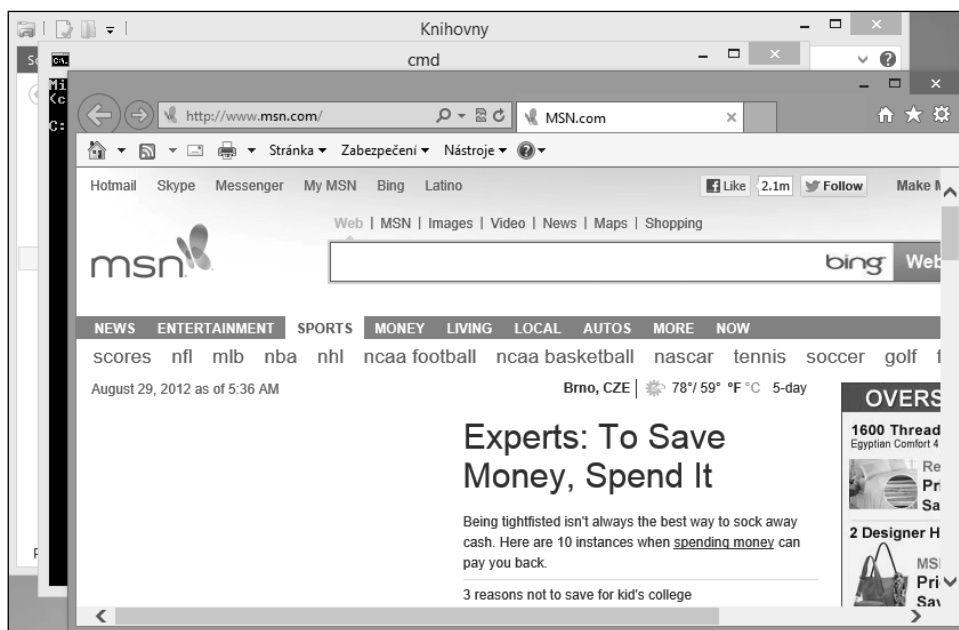

Obrázek 1.16: Zobrazení oken při jejich přepínání prostřednictvím klávesové zkratky

Pro maximalizaci okna (roztáhnutí na celou obrazovku) stačí, abyste poklepli do titulní lišty levým tlačítkem myši. Tento postup je podobný také pro vrácení do původních rozměrů, kdy na maximalizované okno opět takto stačí poklepat.

Při práci s větším množstvím aplikací najednou se můžete poměrně snadno v otevřených oknech ztratit. Proto systém Windows 8 nabízí některá základní uspořádání oken, pomocí nichž lze vždy získat přehled o všech aktuálně otevřených. Stačí, abyste pravým tlačítkem myši klepli na volnou oblast v hlavním panelu – tím se otevře místní nabídka. Její příkazy pro uspořádání oken jsou následující:

- **Okna na sebe** – jednotlivá okna se uspořádají do takzvané kaskády. Jsou přes sebe naskládána tak, že u dolních oken lze vidět pouze jejich titulní lišty.
- **Zobrazit okna nad sebou** – okna vyplní plochu obrazovky tak, že se naskládají nad sebe. Každé z oken přitom má jiný rozměr, je-li to možné.
- **Zobrazit okna vedle sebe** – okna vyplní plochu obrazovky tím způsobem, že se naskládají vedle sebe.
- **Zobrazit plochu nebo Zobrazit otevřená okna** – přepíná mezi zobrazením oken a pracovní plochy.

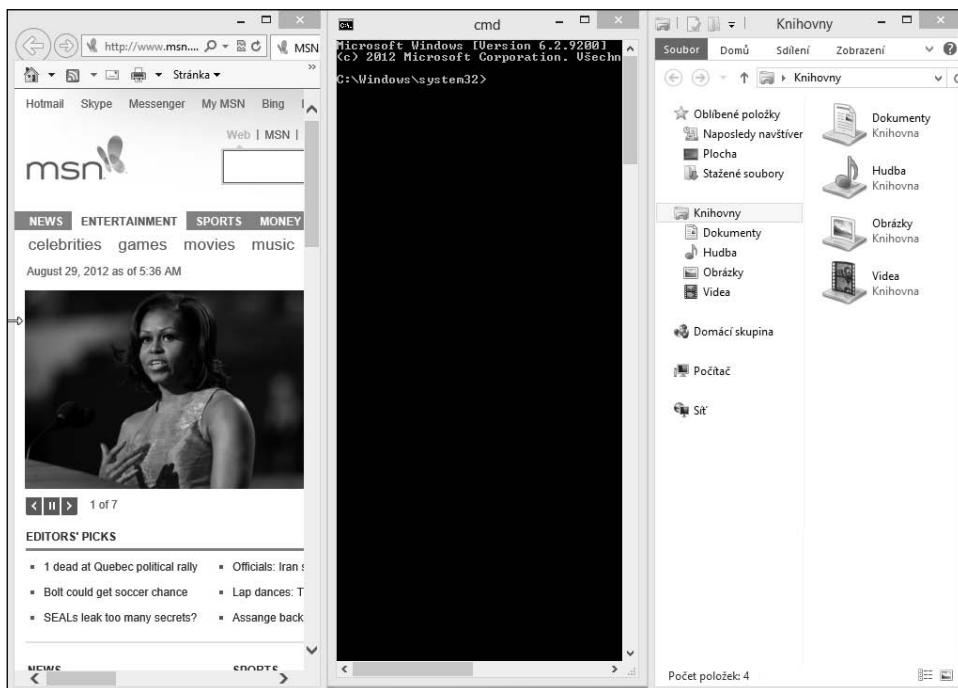
Obrázek 1.17: Okna automaticky uspořádaná pomocí příkazu **Okna na sebe**

Podobně jako ve Windows 7 můžete také ve Windows 8 využít možnost rychlého uspořádání oken na obrazovce jen za použití přetažení k okrajům pracovní plochy. Pro takovéto rychlé uspořádání si počínejte následovně:

- Maximalizace okna – uchopte okno za jeho titulek a za stisknutí levého tlačítka myši přetáhněte zcela k hornímu okraji plochy.
- Uspořádání do řady vpravo/vlevo, plná výška – uchopte okno za horní okraj levým tlačítkem myši a za jeho stálého držení je přetáhněte zcela vpravo/vlevo.
- Rychlé skrytí/odkrytí všech oken mimo aktuálního – při uchopení okna za horní okraj a rychlém zatřepání za stále stisknutí levého tlačítka myši se všechna okna mimo tohoto aktuálního minimalizují. Pokud postup opakuje, původně minimalizovaná okna budou opět obnovena.

Poznámka: Nedílnou součástí Windows Vista a Windows 7 byly také takzvané miniaplikace, které jste si mohli přidat na plochu. Ve Windows 8 je však již nenajdete, tvůrci od jejich začlenění do systému zcela upustili.

Obrázek 1.18: Okna vyrovnaná vedle sebe použitím příkazu **Zobrazit okna vedle sebe**

Hlavní panel a jeho možnosti

V této kapitole:

- Přehled základních částí
- Ikony programů
- Nastavení hlavního panelu

Windows 8 ve své základní konfiguraci v případě přepnutí z úvodní dlaždicové nabídky Start na pracovní plochu (nejrychleji klávesovou zkratkou Win + D) obsahují výchozí, stále přítomný prvek, pomocí kterého máte vždy kompletní přístup ke všem programům, dokumentům, funkcím apod. Je důležité, že se jedná skutečně o trvalý přístup, bez ohledu na to, v jakém programu právě pracujete, jaký dokument máte otevřen, kolik je na obrazovce oken apod. Tento prvek se nazývá hlavní panel a nalézá se ve spodní části obrazovky jako úzký pruh. Hlavní panel je mnohostranný, umožňuje například:

- spouštět programy,
- otevírat dokumenty,
- spravovat,
- konfigurovat systém apod.

Obrázek 2.1: Zobrazení hlavního panelu s ikonami spuštěných programů

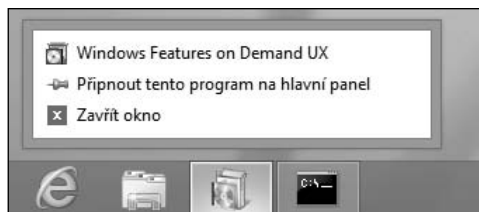
Poznámka: V dřívějších verzích Windows zřejmě nejdůležitější součástí hlavního panelu tvořila nabídka Start, která sdružovala odkazy na instalované aplikace, zpřístupňovala naposledy otevřené dokumenty a poskytovala řadu dalších funkcí. Ve Windows 8 již nabídku Start v hlavním panelu nehledějte, nahradila ji celá úvodní obrazovka Start v inovovaném dlaždicovém provedení – té je věnována velice podrobná pozornost v předchozí kapitole této knihy.

Přehled základních částí

Hlavní panel je zachycen na samostatném obrázku, kde jsou zároveň zobrazeny jeho nejdůležitější součásti. Především se jedná o sekci aktivních úloh jako tlačítek a náhled ikon daných aplikací. Těmi mohou být jednak spuštěné programy, jednak aktuálně otevřené složky.

Ikony právě spuštěných programů

Po spuštění programu nebo otevření složky se v hlavním panelu na pracovní ploše objeví náhled obsahující ikonu daného programu či složky, a to bez blíže specifikujícího popisu. Uživatel tak získává okamžitý přehled o otevřených oknech a snáze se mu mezi nimi přepíná. Pokud klepnete na toto zobrazení pravým tlačítkem myši, nabídne vám místní nabídka několik základních jednoduchých příkazů pro práci s oknem.

Obrázek 2.2: Místní nabídka ikony programu na hlavním panelu

Tip: Pokud chvíli podržíte kurzor nad tlačítkem aplikace v hlavním panelu, zobrazí se drobný náhled oken, která danému tlačítku odpovídají. Lze tak snadno a rychle získat přehled o tom, co se v okně ve skutečnosti právě děje a zároveň také vybrat některé z těchto oken klepnutím levým tlačítkem myši. Typickým příkladem použití může být více otevřených stránek v Internet Exploreru, několik dokumentů z programů balíku Microsoft Office apod.

Obrázek 2.3: Miniatury oken příslušejících dané ikoně

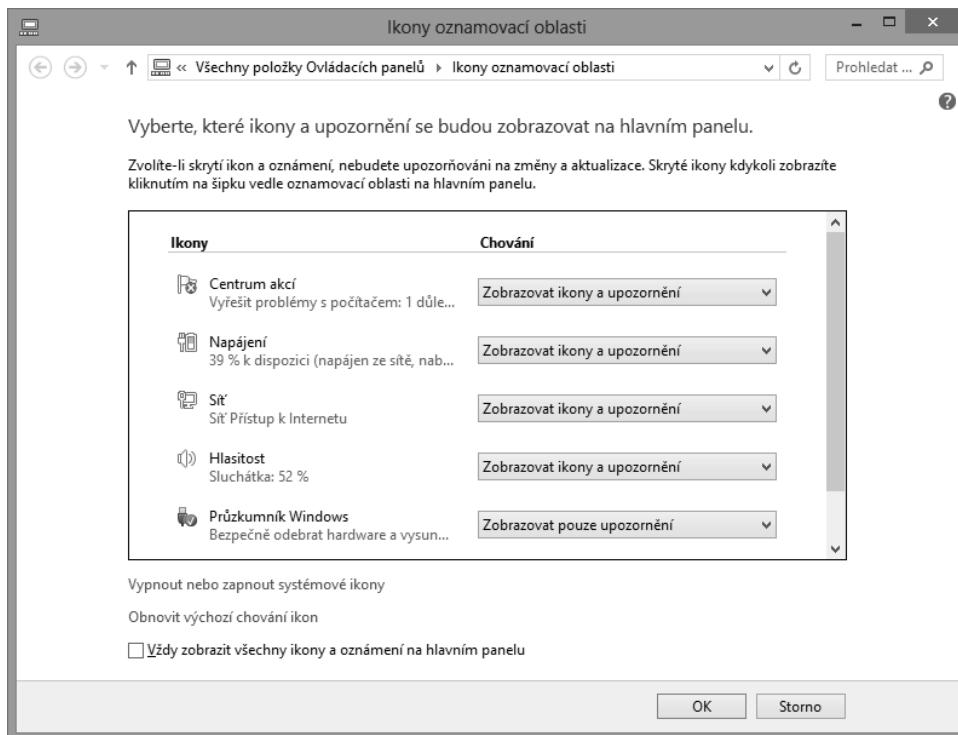
Oznamovací oblast a její ikony

V pravé části hlavního panelu se nachází takzvaná oznamovací oblast, která zobrazuje zejména aktuální čas a datum. Dále se zde však mohou nacházet také ikony některých právě spuštěných aplikací nebo stav připojené tiskárny. Za normálního chodu systému Windows 8 se zde tedy zobrazuje hlavně informace o aktuálním čase, pokud jste však například připojeni k síti, zpravidla se zde objeví také symbol síly signálu apod.

Tip: Díky oznamovací oblasti máte také přístup k jednoduchému kalendáři. Stačí, abyste na zobrazení času a data klepli levým tlačítkem myši, a okamžitě se objeví kalendář. Následujete-li navíc odkaz **Změnit nastavení data a času**, můžete konfigurovat parametry spojené s těmito údaji – podrobný popis je uveden v samostatném textu v pozdější kapitole této knihy.

V oznamovací oblasti nejsou okamžitě dostupné ikony na různé průběžně spouštěné programy nebo součásti, ale můžete je zobrazit či přizpůsobit teprve po klepnutí na ikonu se šipkou směřující nahoru. Po následování odkazu **Přizpůsobit** se již zobrazí odpovídající dialog, kde lze u každé ikony vybrat některé z následujících pravidel zobrazení:

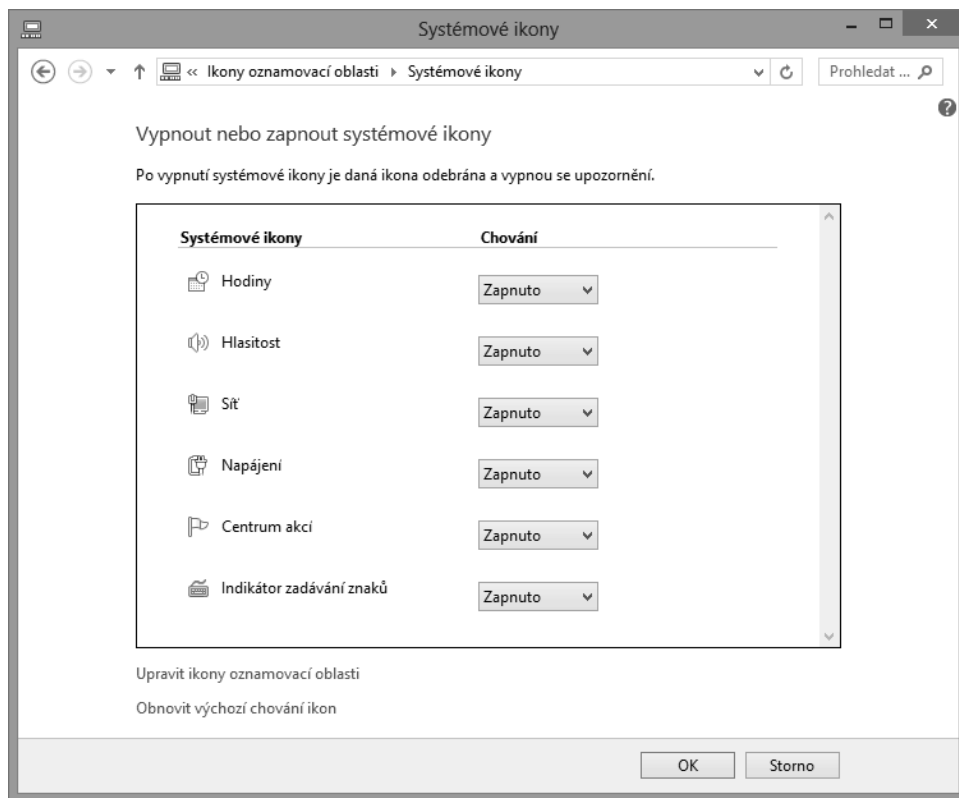
Obrázek 2.4: Dialog pro nastavení zobrazení ikon v oznamovací oblasti

- **Zobrazovat ikony a upozornění** – ikona bude kdykoliv zobrazena, stejně tak se zobrazí jakékoliv informace k ní přidružené.
- **Skrýt ikony a upozornění** – ikona i oznámení budou stále skryty. Jedná se o vhodnou volbu například u klientů pro instant messaging (rychlé zasílání zpráv), kdy je ikona stavu dostupnosti často stále stejná, a tedy není třeba ji mít zobrazenou.
- **Zobrazovat pouze upozornění** – ikona bude stále skryta, nicméně pokud program otevře informační bublinu s doplňujícími informacemi, systém Windows 8 ji uživateli zobrazí.

Tip: Abyste se vyhnuli neustálému vypínání nebo zapínání zobrazení vybraných ikon, můžete aktivovat zaškrtnuté pole **Vždy zobrazit všechny ikony a oznámení na hlavním panelu**. Všechny ikony pak budou stále zobrazené, což sice ukousne část prostoru hlavního panelu, nicméně odstraní nutnost ruční konfigurace vinou průběžného vypínání neaktivních ikon.

Z dialogu s přizpůsobením jednotlivých ikon je také možné přejít k vypnutí/zapnutí některých hlavních, a to následováním odkazu **Vypnout nebo zapnout systémové ikony**. V novém dialogu pak lze zapnout nebo vypnout následující typy ikon:

Obrázek 2.5: Nastavení výchozích ikon systému Windows 8 v oznamovací oblasti

- **Hodiny** – zobrazení aktuálního data a času v pravém dolním rohu obrazovky.
- **Hlasitost** – zobrazení hlasitosti a stavu zvukového zařízení.
- **Síť** – zobrazení síťového připojení, u bezdrátového připojení pak přímo síla signálu.
- **Napájení** – druh napájení, typicky tedy položka u notebooku. Může jít o symbol baterie a jejího stavu nebo napájení ze sítě.
- **Centrum akcí** – odkaz do speciální sekce, která nabízí řešení aktuálních problémů a doladění hardwarové nebo softwarové konfigurace Windows 8.

- **Indikátor zadávání znaků** – zobrazení aktuálního stavu vstupního zařízení, nejčastěji tedy právě používané klávesnice.

Výhodou při zapínání nebo vypínání zobrazení ikon pomocí právě popsaného dialogu je průběžný náhled takto prováděné akce. Jakmile tedy například u položky **Hodiny** nastavíte hodnotu **Vypnuto**, ihned se zobrazí hlavní panel bez ní. Pro vytvoření představy o výsledku tedy nemusíte průběžně potvrzovat nastavení tlačítkem **OK**.

Tip: Pokud by se vám stalo, že budete potřebovat vrátit zpět všechny dříve provedené změny zobrazení ikon v oznamovací oblasti hlavního panelu, bývá pátrání v paměti po původní konfiguraci velice složité. Naštěstí je zde ale rychlý odkaz **Obnovit výchozí chování ikon**, který se právě na tuto akci zaměří a bleskově upraví volby.

Ikony programů

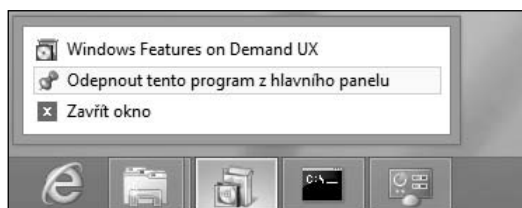
Nejdůležitější součástí hlavního panelu pracovní plochy Windows 8 představují ikony aktuálně otevřených programů, ale také odkazy na ty, které zde jsou takzvaně připíchnuté. Na práci s ikonami a jejich možnosti se podrobně zaměří následující text.

Připíchnutí odkazů do hlavního panelu

Mezi nabídkou Start a přehledem aktivních úloh se v dřívějších Windows XP a Vista nacházel panel pro snadné spuštění programů nebo otevření vybraných umístění, který obsahoval odpovídající odkazy. Windows jej již nenabízí a poskytuje novinku v podobě takzvaného připíchnutí programu. Díky tomu bude odkaz kdykoliv k dispozici. Nejsnazší postup připíchnutí vede přes již spuštěný program. V takovém případě si počínejte následovně:

1. Na ikonu programu v panelu klepněte pravým tlačítkem myši.
2. Z místní nabídky detailních příkazů vyberte možnost **Připnout tento program na hlavní panel**.
3. Připíchnutí programu na hlavní panel ověřte umístěním ukazatele myši nad jeho ikonu – namísto celistvého podbarvení se zde objeví ukazatel v pravé spodní části.
4. Pro spuštění připíchnutého programu na ikonu klepněte levým tlačítkem myši.

Jakmile si na hlavní panel připíchnete více programů, zjistíte, že takto označené odkazy fungují obdobně jako zástupci v dřívějším panelu pro snadné spuštění – také jsou zde kdykoliv k dispozici. Pro případné budoucí odebrání připíchnutého programu stačí z místní nabídky zvolit analogický příkaz **Odepnout tento program z hlavního panelu**.

Obrázek 2.6: Místní nabídka připíchnutého programu s možností jeho odebrání

Uspořádání ikon na hlavním panelu

Hlavní panel Windows 8 nabízí velice praktickou možnost přeskupování ikon technikou táhni a pusť. Na vybranou ikonu klepnete levým tlačítkem myši a za jejího stálého držení pohybem vpravo či vlevo přesunete ve vodorovném směru.

Díky uvedenému postupu si můžete vytvořit napodobeninu původního panelu snadného spuštění, jak byl znám například z Windows XP nebo Vista. Jednoduše stačí požadované programy připíchnout k hlavnímu panelu a poté přetáhnout napravo od nabídky Start. Opakovaným postupem takto vznikne blok programů, které budou kdykoliv připraveny ke spuštění a které budete mít okamžitě na očích.

Možnosti seskupených tlačítek

Jakmile má jeden program otevřeno více oken, poznáte to podle efektu překrytí více ikon v odpovídajícím zástupném tlačítku na hlavním panelu. Jakmile pak nad takovouto „naskládanou“ ikonu umístíte grafický ukazatel myši, zobrazí se v pásu náhledy jednotlivých oken. Tento pás plní následující funkce a nabízí tyto možnosti:

- Rychlý náhled aktuálního obsahu – drobné náhledy oken v pásu přesně odpovídají aktuální grafické podobě daného okna, rychle tak například můžete získat přehled o průběhu instalace některého programu.
- Náhled okna nad plochou – pokud nad náhled v pásu miniatur umístíte grafický ukazatel myši, ale neklepnete tlačítkem, dojde ke zprůhlednění všech ostatních oken. Dané okno se tak zobrazí v reálné podobě nad pracovní plochou Windows.
- Zaktivnění požadovaného okna – pokud na miniaturu v pásu s náhledy klepnete levým tlačítkem myši, přenes se dané okno do popředí a automaticky bude aktivní. Postup má tedy stejný výsledek, jako byste okno zaktivnili pomocí klávesové zkratky Alt + Tab sloužící k přepínání mezi jednotlivými právě otevřenými okny.

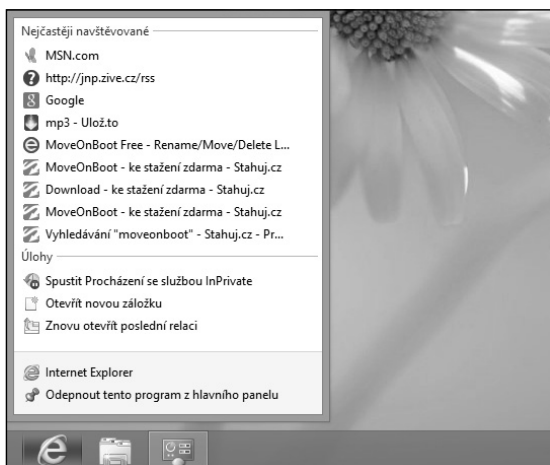
Obrázek 2.7: Signalizace více otevřených oken přímo v ikoně
– vlevo program s více okny, vpravo jen s jedním

Díky seskupování jednotlivých oken stejné aplikace pod jedno tlačítko hlavního panelu je možné všechna tato otevřená okna naráz zavřít. Postačí k tomu klepnout pravým tlačítkem myši na odpovídající ikonu a z nabídky zvolit příkaz **Zavřít všechna okna**. Kromě toho máte možnost spustit již otevřený program znovu (samozřejmě pokud sám dvojitý běh podporuje) klepnutím levým tlačítkem myši na jeho ikonu v hlavním panelu při současném přidržení klávesy Shift.

Rychlé místní odkazy programů

Velice praktickou funkcí hlavního panelu je podpora seznamů s rychlými akcemi, tedy speciálních položek po klepnutí na ikonu aplikace v hlavním panelu pravým tlačítkem myši. Jejich význam se liší v závislosti na tom, jak je daný program využívá a které odkazy do nich chtějí tvůrci umístit. Zpravidla jde o následující kategorie:

- Naposledy otevřené soubory – typicky tak například u aplikace Microsoft Word po klepnutí pravým tlačítkem myši získáte seznam názvů souborů, které byly naposledy otevřeny. Podobně také u webového prohlížeče máte k dispozici historii otevřených stránek, z nichž libovolnou rychle otevřete klepnutím levým tlačítkem myši.
- Rychlé akce – zkratky pro provedení některého úkolu v rámci dané aplikace. U Internet Exploreru jde například o otevření nové záložky nebo zahájení surfování v privátním režimu.

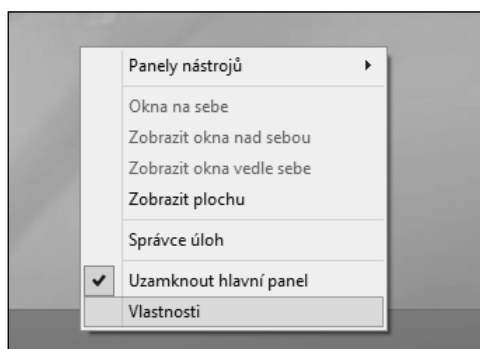

Obrázek 2.8: Seznam rychlých akcí vybraného programu

- Změna vlastností aplikace – v nabídce můžete najít přímo přepínač, kterým změníte některé nastavení daného programu. Například u klientů pro instant messaging se jedná o rychlou změnu stavu a dostupnosti.

Nastavení hlavního panelu

Hlavní panel je poměrně snadno konfigurovatelný prostřednictvím své místní nabídky. Vyvoláte ji standardně klepnutím pravým tlačítkem myši do volného prostoru hlavního panelu a vyberete z ní příkaz **Vlastnosti**. Tím se otevře specializovaný dialog s nastavením.

Obrázek 2.9: Odkaz v místní nabídce pro detailní nastavení

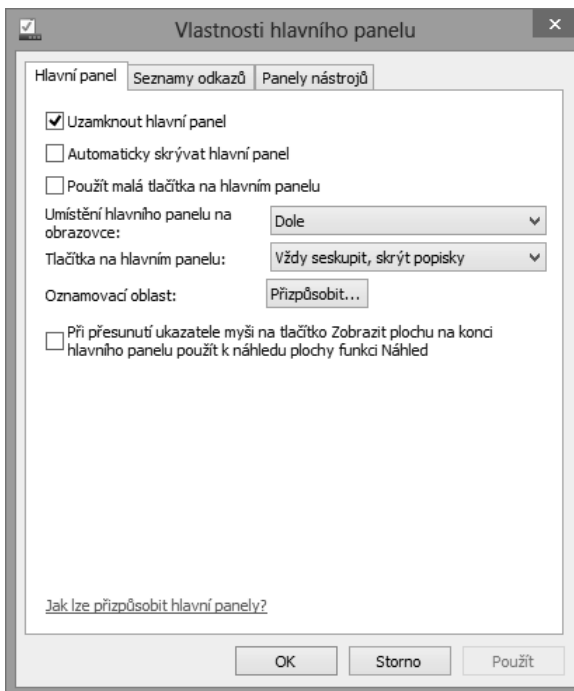
Poznámka: Místní nabídka hlavního panelu nabízí také další používanou možnost, a to pod názvem **Uzamknout hlavní panel**. Pokud ji aktivujete, s hlavním panelem nebude možné nijak pohybovat. Jedná se o výchozí nastavení. Pro možnost flexibilnější práce s hlavním panelem byste ji však měli vypnout (zrušením zaškrtnutí v dané kontextové nabídce).

Konfigurace panelu

Výchozí záložka konfiguračního dialogu hlavního panelu nese příhodný název **Hlavní panel** a dovoluje nastavit některé důležité prvky jeho chování. Jmenovitě se jedná o následující:

- **Uzamknout hlavní panel** – jak již bylo popsáno dříve, tato možnost dovoluje zabránit změnám prováděným v hlavním panelu.
- **Automaticky skrývat hlavní panel** – pokud uživatel aktivuje tuto možnost, pak se hlavní panel vždy po nějaké akci skryje. Opětovně jej pak lze zobrazit umístěním kurzoru myši těsně ke spodnímu okraji obrazovky. Jakmile uživatel opustí hranice hlavního panelu, tento se okamžitě zase skryje. Výhoda automatického skrývání hlavního panelu spočívá v rozšíření pracovní plochy.

- **Použít malá tlačítka na hlavním panelu** – aktivuje zobrazení menších náhledů ikon pro kompaktnější zobrazení.
- **Umístění hlavního panelu na obrazovce** – díky této roletové nabídce můžete zvolit, kde bude panel umístěn. K dispozici je nejen výchozí umístění ve spodní části obrazovky (**Dole**), ale také u vrchního okraje (**Nahore**), v levé části (**Vlevo**) a v pravé části (**Vpravo**). Pokud byste nechtěli pozici nastavovat tímto způsobem, můžete hlavní panel po jeho odemknutí přemístit technikou táhni a pusť.
- **Tlačítka na hlavním panelu** – díky této roletové nabídce můžete zvolit, jak se budou ikony zobrazovat. Jedná se o jejich seskupení a vypnutí zobrazení náhledů.
- **Oznamovací oblast** – pokud v této sekci stisknete tlačítko **Přizpůsobit**, otevře se dialog s možnostmi nastavení zobrazení a skrývání neaktivních ikon, jež byl popsán v dřívějším textu kapitoly.
- **Při přesunutí ukazatele myši na tlačítko Zobrazit plochu** – zapnutí nebo vypnutí zprůhlednění všech oken a zobrazení plochy při umístění ukazatele myši do pravého dolního rohu obrazovky.

Obrázek 2.10: Základní možnosti nastavení hlavního panelu pomocí záložky **Hlavní panel**

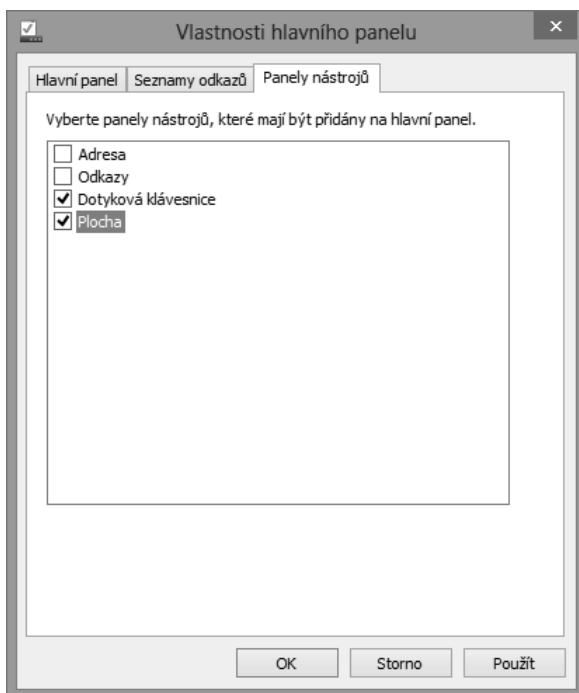

Poznámka: V pořadí další záložka konfiguračního dialogu nese označení **Seznamy odkazů** a již toto její pojmenování napovídá, že slouží ke konfiguraci místních nabídek ikon právě otevřených programů a dalších oken. Zvláštní pozornost věnujte sekci **Počet posledních položek, které se mají zobrazit v Seznamech odkazů**, jež vám umožňuje omezit velikost seznamu posledně zpracovávaných položek.

Vložení nového panelu nástrojů na hlavní panel

Poslední záložka v konfiguračním dialogu je pojmenována **Panely nástrojů** a dovoluje přímočaře aktivovat některé další prvky, které se mohou zobrazovat v hlavním panelu. Jedná se zpravidla o doplňky čistě praktického zaměření:

- **Adresa** – dovoluje automaticky otevřít zadanou internetovou adresu ve webovém prohlížeči.
- **Odkazy** – zobrazuje definované odkazy přímo v hlavním panelu.
- **Dotyková klávesnice** – vloží odkaz pro vyvolání grafického zobrazení klávesnice na ploše.
- **Plocha** – zobrazuje odkaz na plochu a její jednotlivé objekty.

Obrázek 2.11: Možnosti nastavení na záložce **Panely nástrojů**

Soubory a složky

V této kapitole:

- Práce se soubory a složkami na ploše
- Vytvoření a práce se složkou
- Zástupce
- Koš
- Průzkumník souborů
- Možnosti složky
- Knihovny

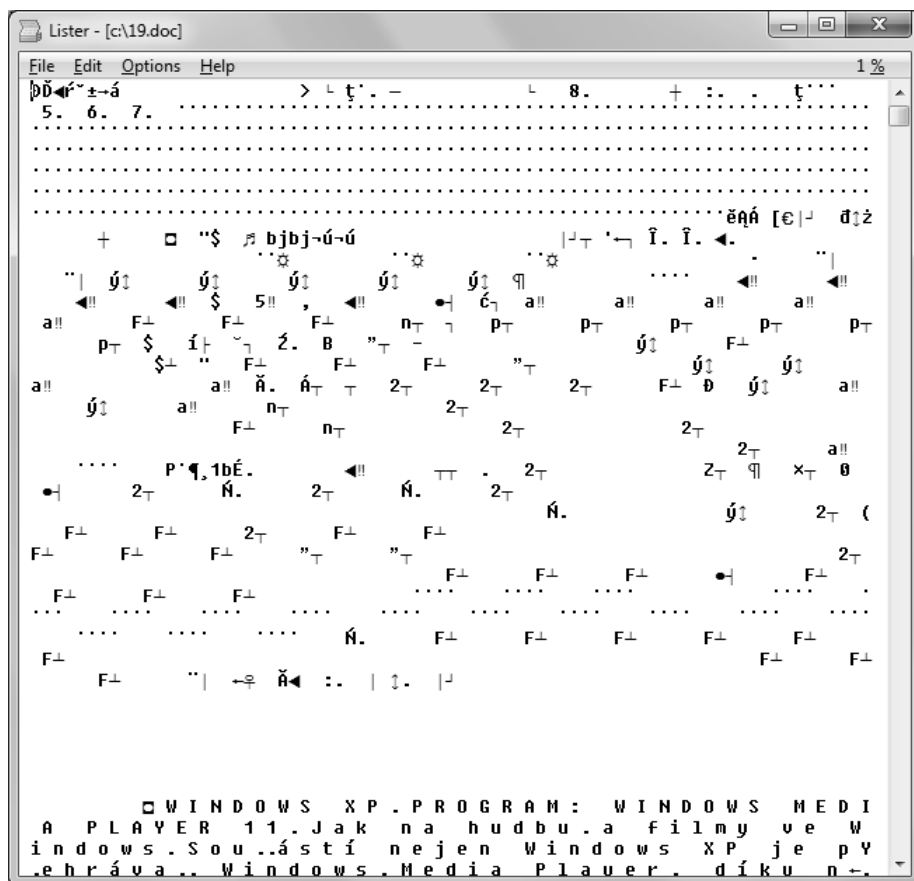
Data v počítači musejí být uložena předem daným a zejména systematickým způsobem. Je nutné je třídit a spravovat tak, aby s nimi odpovídající aplikace nebo sám uživatel mohli bez problémů pracovat. K tomuto účelu již od prvopočátků moderních počítačů slouží takzvané soubory a složky.

Soubory jsou dílčí datové jednotky, se kterými aplikace či uživatel dále pracují – jedná se například o dokumenty, konfigurační soubory, obrázky, hudbu apod. Přímou podle názvu souboru a především jeho přípony můžete rychle určit, o jaký typ se jedná. Například dokumenty aplikace Microsoft Word mají příponu.docx, sešity programu Microsoft Excel zase.xlsx apod.

Poznámka: Přípona souboru nemusí být co do typu vždy určující – pro aplikace je mnohem důležitější jejich vnitřní struktura. V praxi to znamená, že zmíněný soubor s příponou.docx nemusí ve skutečnosti představovat dokument Word, ale kterýkoli jiný soubor, který byl pouze přejmenován.

Aby soubory měly nějakou srozumitelnou strukturu, bývají logicky sdružovány do složek. Na pevném disku totiž většinou existují tisíce i desítky tisíc souborů, v nichž by se uživatel jen těžko orientoval. Proto jsou systematicky umísťovány do složek – na uživatelské úrovni se jedná například o úmyslně vytvořené složky My Music pro hudební soubory, My Videos pro videosoubory apod. Podobně také systém Windows 8 obsahuje některé své předdefinované složky, do nichž umísťuje nejen uživatelská data, ale také vlastní konfigurační soubory, instalované aplikace a další soubory.

Obrázek 3.1: Soubor uvnitř, zobrazení obsahu běžným textovým editorem. Aplikace po otevření tuto na první pohled změť znaků převede do sobě známé formy, zobrazí a umožní vám s ní pracovat.

Práce se soubory a složkami na ploše

Jak již bylo zmíněno dříve, soubory jsou ve skutečnosti data fyzicky uložená na pevném disku či jiném záznamovém médiu. Systém Windows 8 dovoluje pracovat se soubory prakticky na kterémkoliv místě, v kterémkoliv dialogu – ať už se jedná o skryté načítání souborů v reakci na uživatelskou akci nebo přímou práci s nimi.

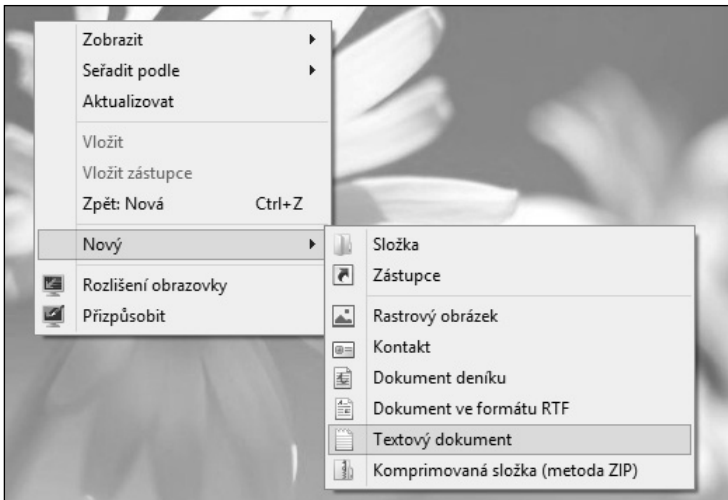
Tip: Pracovní plocha není pouze zobrazením na pozadí všech ostatních oken, ale její obsah je ve skutečnosti pouze speciální složkou. Pro každého uživatele jsou soubory a složky plochy uloženy v podsložce Desktop odpovídající složce v Users. Tedy například uživatel ABC soubory a složky plochy najde ve složce C:\Users\ABC\Desktop. S obsahem zde samozřejmě můžete pracovat jako v jakémkoliv jiné složce, tedy položky přejmenovávat, přesouvat, kopírovat, vytvářet nové apod.

Plocha systému Windows slouží jako velice časté úložiště různých často používaných dokumentů, programů stažených z Internetu, nainstalovaných aplikací a dalších souborů. Podrobné a doplňující informace o ní se nacházejí v dřívější kapitole této příručky pro Windows 8.

Vytvoření souboru

Pro vytvoření nového souboru na ploše postupujte následovně:

1. Pravým tlačítkem myši klepněte na plochu – tím se otevře odpovídající místní nabídka.
2. Z nabídky ukázáním kurzorem myši vyberte příkaz **Nový**.
3. Otevře se další nabídka, v níž se již ve spodní části nacházejí jednotlivé typy souborů, které je možné vytvořit. Odpovídající soubor vytvoříte klepnutím na některý z nich.

Obrázek 3.2: Místní nabídka plochy s možnostmi vytvoření nového souboru

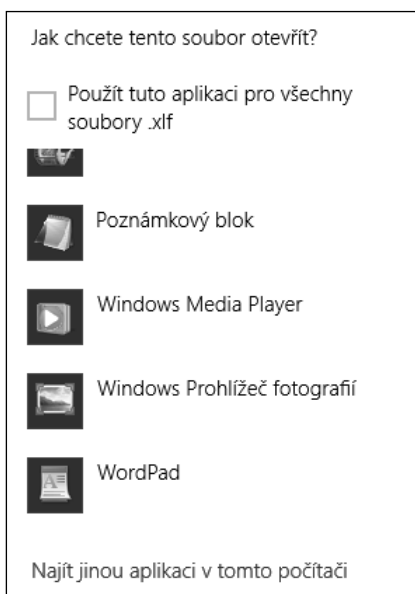
Poznámka: Některé výchozí typy souborů, které lze prostřednictvím místní nabídky na ploše vytvořit, jsou shodné na všech instalacích systému Windows 8. Celá řada jich však závisí na tom, které aplikace byly dodatečně nainstalovány. Typickým příkladem může být například opět dokument Microsoft Word, jenž je možné vytvořit až poté, co je nainstalován kancelářský balík Microsoft Office.

Nově vytvořený soubor se na ploše objeví v podobě ikony s motivem odpovídající asociované aplikace, navíc hned na začátku můžete upravit jeho požadovaný název. Je nutno mít na paměti, že se soubor na ploše zobrazuje bez přípony, a tak skutečná přípona není vidět – můžete ji však odhadnout právě podle asociované aplikace.

Další práce se souborem

Již vytvořený soubor na ploše můžete přímo otevřít v asociované aplikaci poklepnutím levým tlačítkem myši na jeho ikonu. Pokud byste chtěli využít jinou než asociovanou aplikaci, postupujte následovně:

1. Na ikonu požadovaného souboru klepněte pravým tlačítkem myši.
2. V místní nabídce ukažte kurzorem myši na příkaz **Otevřít v programu**.
3. Zvolte příkaz **Další možnosti** a pak potřebný program ze seznamu dostupných aplikací.
4. Pokud v seznamu požadovaný program nevidíte, následujte odkaz **Najít jinou aplikaci v tomto počítači** a nalistujte program na pevném disku.

Obrázek 3.3: Nabídka aplikací pro otevření vybraného souboru

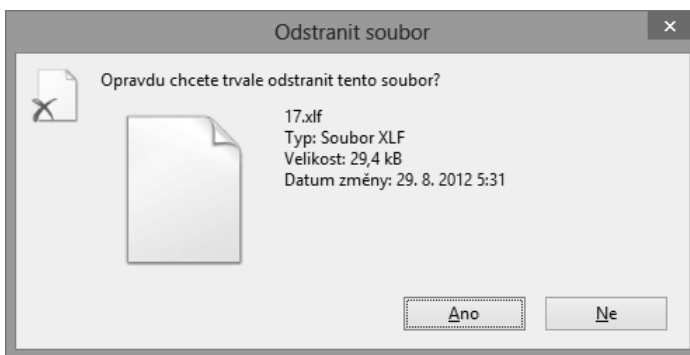
Soubor lze na ploše také velice jednoduše přejmenovat, nejprve jej ale samozřejmě musíte označit klepnutím levým tlačítkem myši. Jakmile tak učiníte, můžete úpravu názvu zahájit buď opětovným klepnutím (po drobné prodlevě, nesmí se jednat o poklepání), nebo stisknutím klávesy **F2**. Poté již stačí vepsat nový název, a to opět bez přípony, která zůstává stejná.

Obrázek 3.4: Průběh přejmenování souboru na ploše

Pokud potřebujete soubor zkopírovat do systémové schránky, můžete tak učinit jeho označením klepnutím pravým tlačítkem myši a zvolením příkazu **Kopírovat**. Vložení ze schránky je pak možné provést v celé řadě aplikací klepnutím pravým tlačítkem myši a zvolením odpovídajícího příkazu **Vložit**. Při mazání souboru z plochy můžete postupovat následovně:

1. Klepněte na daný soubor pravým tlačítkem myši, čímž se otevře odpovídající místní nabídka.
2. Z nabídky zvolte možnost **Odstranit**.
3. Systém Windows 8 ještě požádá o potvrzení akce zobrazením dialogu, ve kterém stisknete tlačítko **Ano**.

Obrázek 3.5: Dialog potvrzení vymazání souboru

Tip: Při právě popsaném mazání souboru ve skutečnosti nedochází k jeho fyzickému odstranění z disku, ale pouze přesunutí do takzvaného Koše – podrobný popis se nachází dále v textu. Skutečné odstranění souboru přímo z plochy můžete provést jeho označením a stisknutím kombinace kláves Shift + Delete.

Vytvoření a práce se složkou

Pokud chcete na ploše vytvořit novou složku, postupujte obdobně jako v případě tvorby nového souboru, tedy následovně:

1. Pravým tlačítkem myši klepněte na plochu, čímž se otevře odpovídající místní nabídka.

2. Z nabídky ukázáním kurzorem myši vyberte příkaz **Nový**.
3. Otevře se další nabídka, v níž se již nachází odpovídající příkaz **Složka**, který vyberte klepnutím levým tlačítkem myši.

Oproti souborům, jejichž ikony na ploše mají různou podobu podle asociované aplikace, se složky zobrazují vždy stejně. Tento prvek grafické reprezentace přesně koresponduje s tím, že soubory jsou různými daty, naproti tomu složky vždy naprosto stejně logicky sdružují jednotlivé soubory.

Přejmenování složky opět přesně kopíruje postup stejné operace na úrovni souborů. Nejprve ji tedy označíte klepnutím levým tlačítkem myši. Jakmile tak učiníte, můžete úpravu názvu zahájit buď opětovným klepnutím (po drobné prodlevě, nesmí se jednat o poklepání), nebo stisknutím klávesy F2.

Složka se vyznačuje tím, že je možné do ní kopírovat nebo přesouvat nejen soubory, ale také další složky. Přitom nemusíte využívat pouze systémové schránky (příkazy **Kopírovat**, **Vložit** apod.), k dispozici totiž máte metodu táhni a pusť (drag & drop), tedy přetažení za stálého stisknutí tlačítka myši. Postup při přesouvání zdrojového objektu (souboru nebo složky) do cílové složky je následující:

1. Levým tlačítkem myši klepněte na zdrojový objekt a podržte na něm stisknuté levé tlačítko myši.
2. Za stálého držení levého tlačítka myši pohybem myši přesuňte zdrojový objekt na ikonu cílové složky na ploše.
3. Po uvolnění levého tlačítka myši dojde k vlastnímu přesunutí objektu do cílové složky.

Tip: Při popsání přesouvání objektu do cílové složky je tento z původního umístění samozřejmě odstraněn. Pokud byste požadovali zachovat také původní objekt, stačí, abyste při přesouvání pohybem myši podrželi klávesu Ctrl.

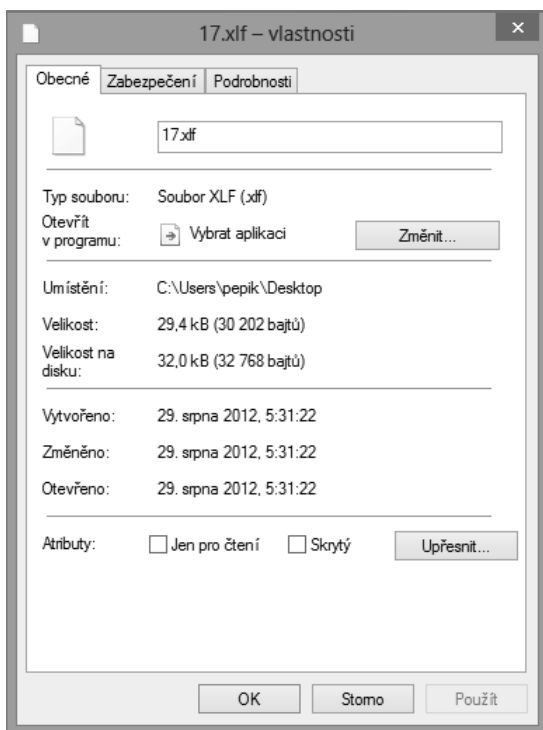
Vlastnosti souboru

U všech souborů na ploše máte samozřejmě možnost zjistit celou řadu doplňujících informací. Soubor totiž – kromě toho, že obsahuje data – charakterizují také další vlastnosti: velikost, datum a čas vytvoření apod. Odpovídající informace lze zobrazit klepnutím na daný soubor pravým tlačítkem myši a zvolením příkazu **Vlastnosti**. Otevře se specializovaný dialog. Na záložce **Obecné** můžete nalézt následující informace:

- **Typ souboru** – typ souboru, který je odvozen od jeho přípony. Může se jednat například o textový dokument, spustitelný soubor apod.
- **Otevřít v programu** – název asociované aplikace, tedy programu, který bude použit pro zpracování souboru při jeho otevření.
- **Umístění** – přesná cesta k umístění souboru na pevném disku nebo jiném médiu.

- **Velikost** – skutečná velikost souboru, tj. počet v něm obsaženým znaků.
- **Velikost na disku** – velikost, kterou soubor zabírá na disku. Bývá větší než údaj v poli **Size**, a to v důsledku jiné struktury ukládání dat.
- **Vytvořeno** – přesné datum a čas vytvoření souboru.
- **Změněno** – přesné datum a čas poslední úpravy souboru.
- **Otevřeno** – přesné datum a čas posledního otevření daného souboru.

Samostatnou pozornost si zaslouhuje skupina možností **Atributy**, jelikož zde můžete blíže určit způsob práce s vybraným souborem. Aktivací možnosti **Jen pro čtení** se zabrání provedení změn v souboru – uživatelé jej tedy skutečně budou moci pouze „číst“, nikoli upravovat. Pokud aktivujete možnost **Skrytý**, nebude soubor na první pohled vidět při listování odpovídající složkou na disku.

Obrázek 3.6: Vlastnosti souboru, záložka **Obecné**

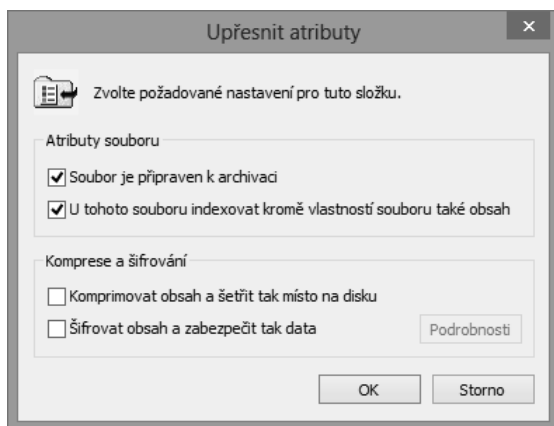
Pokud navíc klepnete na přidružené tlačítko **Upřesnit**, můžete nastavit následující doplňující vlastnosti:

- **Soubor je připraven k archivaci** – nastaví souboru takový příznak, který je spojen se soubory, jež mají být zálohovány, zkopírovány do záložní lokace.

- **U tohoto souboru indexovat kromě vlastností souboru také obsah** – zahrne soubor do budování pravidelně udržovaného indexu a tím zajistí jeho rychlejší nalezení v případě uživatelského vyhledávání.
- **Komprimovat obsah a šetřit tak místo na disku** – zkomprimuje data uložená v daném souboru, čímž ve velkém množství případů dojde ke zmenšení jejich velikosti.
- **Šifrovat obsah a zabezpečit tak data** – dovoluje chránit soubory před očima cizích uživatelů.

Poznámka: Každý soubor je určen nejen svým názvem, typem a především obsahem, ale také cestou. Jedná se o logické umístění na daném médiu a může být v zásadě dvojího druhu: jedná se o cesty relativní a absolutní. Absolutní cesta se v rámci počítače zadává v úplném tvaru, tedy například C:\Users\soubor.txt. Této možnosti využijete při otevírání souborů v jiném umístění, než kde se právě nacházíte. Naproti tomu relativní cesta vychází z aktuálního umístění, takže pokud jste například ve složce C:\Users a zadáte název souboru test.txt, automaticky se tím myslí soubor C:\Users\test.txt. Relativních cest s výhodou využijete při přistupování do podsložek v aktuální složce, kdy není zapotřebí zdlouhavě vypisovat celou cestu od kořenového adresáře.

Obrázek 3.7: Nastavení detailních vlastností vybraného souboru

Vlastnosti složky

Podobně jako u souboru můžete také u složky zjistit některé doplňující vlastnosti. Pro získání těchto informací stačí, abyste na vybranou složku klepli pravým tlačítkem myši a opět zvolili příkaz **Vlastnosti**. Otevře se tím dialog s velice podrobnými údaji.

Na standardně zvolené záložce **Obecné** mají jednotlivé položky následující význam:

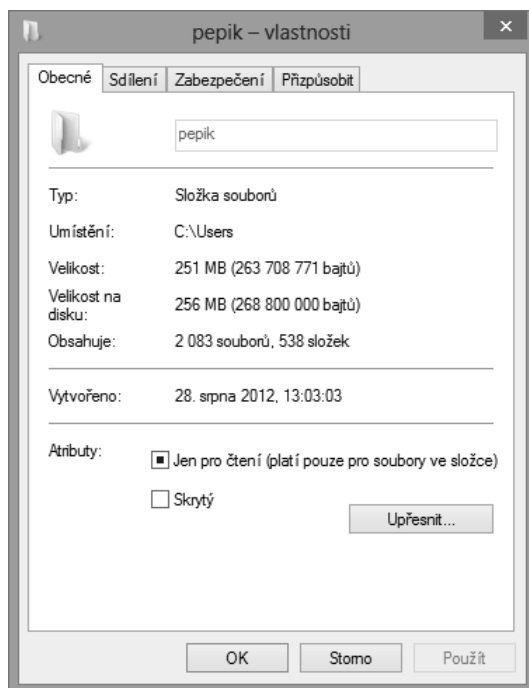
- **Typ** – určuje typ objektu, v tomto případě tedy složku souborů.
- **Umístění** – přesná cesta k dané složce.

- **Velikost** – skutečná velikost souboru, tj. počet v něm obsaženým znaků.
- **Velikost na disku** – velikost, kterou soubor zabírá na disku. Bývá větší než údaj v poli **Size**, a to v důsledku jiné struktury ukládání dat.
- **Vytvořeno** – přesné datum a čas vytvoření souboru.

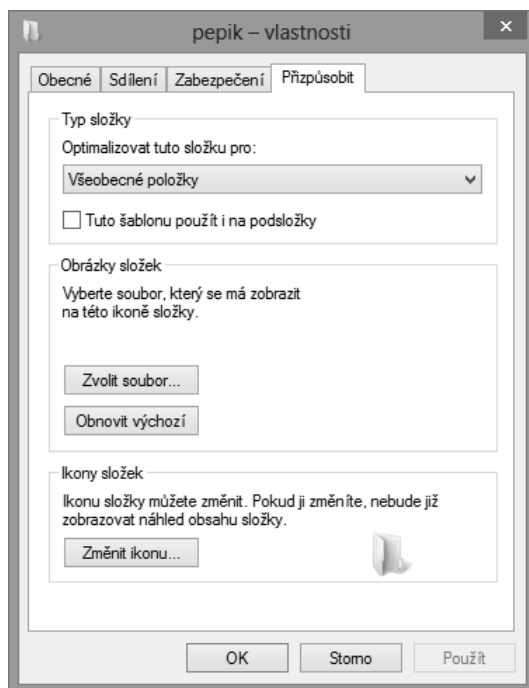
Samostatně je opět umístěna skupina možností **Atributy**, kde můžete blíže určit způsob práce s danou složkou. Aktivací možnosti **Jen pro čtení** zabráníte provedení změn, pokud aktivujete možnost **Skrytý**, nebude složka na první pohled vidět při listování.

Na záložce **Sdílení** je možné podrobně nastavit pravidla sdílení dané složky s ostatními uživateli na síti; odpovídající funkce jsou popsány v samostatné části textu dále v této knize.

Poslední záložka **Přizpůsobit** dovoluje určit, jak má složka zobrazovat svůj obsah a jak se má zobrazovat sama. V první části **Optimalizovat tuto složku pro** můžete nastavit, jakého typu složka je. Z roletové nabídky byste měli vybrat takový, který nejlépe vyhovuje typu souborů uložených ve složce. Pokud chcete, aby se tento typ složky použil i na všechny podsložky, stačí, abyste aktivovali možnost **Tuto šablonu použít i na podsložky**.

Obrázek 3.8: Vlastnosti složky, záložka **Obecné**

Obrázek 3.9: Vlastnosti složky, záložka **Přizpůsobit**

Obrázek složek můžete zvolit po stisknutí tlačítka **Zvolit soubor**, případně je možno kdykoliv vrátit provedené změny zpět tlačítkem **Obnovit výchozí**. Podobně lze také zvolit ikonu složky po stisknutí tlačítka **Změnit ikonu**.

Poznámka: V řadě dialogů systému Windows 8 se můžete setkat s pojmem diskový oddíl, který označuje část pevného disku. Fyzická podoba pevného disku jako takového totiž nemusí odpovídat následnému použití pouze jednoho ložiska: můžete si disk rozdělit na více oddílů, kterým systém Windows 8 přidělí písmenná označení, stejně jako by se jednalo o jednotlivé pevné disky. Například rozdělením disku C: na tři oddíly můžete získat disky C:, D: a E:, s nimi pak pracujete běžným způsobem. Rozdělení disku je praktické z toho důvodu, že například v C: pak můžete mít čistě systém, dokumenty a další data, na D: zase všechny programy a E: věnovat hudbě, filmům, hrám apod. Při nutnosti odstranit data z jednoho z nich nebo reinstalaci systému zůstanou zbývající oddíly nedotčené.

Zástupce

Zástupce pracuje jako ukazatel na vlastní objekt (zejména soubor či složku), sám o sobě je to pouze malinký soubor obsahující jen několik údajů. Jeho vlastnosti (příkaz **Vlastnosti** z místní nabídky) jsou proto odlišné od normálního dokumentu.

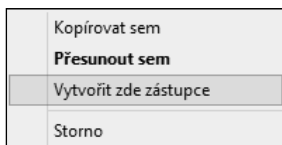
Vytvoření zástupce

Na ploše můžete zástupce vytvořit několika různými způsoby; jeden z nich poskytuje dobře známá místní nabídka:

1. Na požadovaný soubor či složku klepněte pravým tlačítkem myši.
2. Z místní nabídky vybere příkaz **Vytvořit zástupce**.
3. Systém Windows 8 automaticky vytvoří odpovídajícího zástupce. Můžete jej dodatečně přejmenovat stisknutím klávesy **F2** a vepsáním vlastního textu.

Navíc však můžete zástupce vytvořit také pomocí dříve popsané techniky táhni a pusť, kdy postupujte následovně:

1. Pravým tlačítkem myši klepněte na zdrojový objekt a podržte na něm toto pravé tlačítko stisknuté.
2. Za stálého držení pravého tlačítka myši pohybem myši přesuňte zdrojový objekt na místo, kde chcete zástupce vytvořit.
3. Po uvolnění pravého tlačítka myši dojde k zobrazení několika příkazů, z nichž vyberte **Vytvořit zde zástupce**.

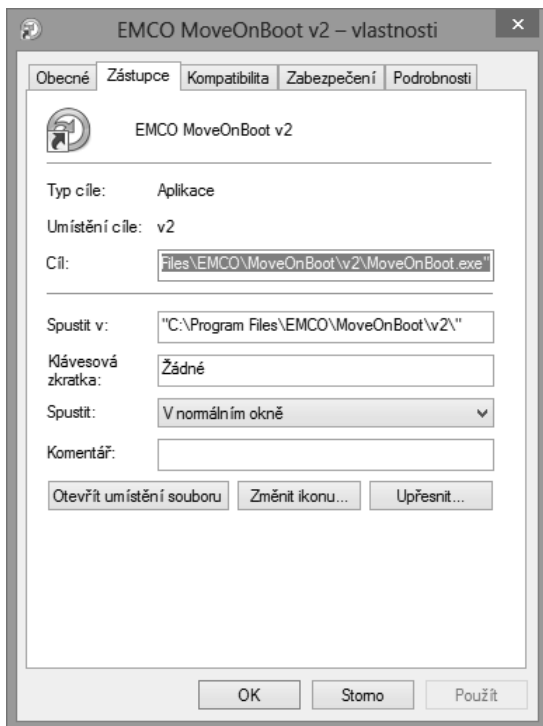
Obrázek 3.10: Příkazy zobrazené v nabídce po přetažení objektu se stisknutým pravým tlačítkem myši

Vlastnosti zástupce

Pokud na již existujícího zástupce klepnete pravým tlačítkem myši a zvolíte příkaz **Vlastnosti**, zobrazí se speciální dialog. Ten se sice podobá obdobnému dialogu běžného dokumentu, nicméně jeho záložka **Zástupce** se výrazně odlišuje – ukazuje specifické vlastnosti zástupce a umožňuje je také definovat. Jednotlivé položky mají následující význam:

- **Typ cíle** – zde je uveden typ souboru, který zástupce „zastupuje“.
- **Umístění cíle** – místo, kde se nalézá původní soubor, tj. jeho složka, disk či plocha. Není zde uvedena celá cesta, informace je pouze orientační.
- **Cíl** – plná hierarchická cesta vedoucí k původnímu souboru. Můžete se zde setkat s adresářovou strukturou, tj. cestou používající zpětná lomítka, oddělující jednotlivé složky. Vždy se jedná o směr k původnímu souboru, a to i tehdy, když je vytvořen zástupce zástupce.

- **Spustit v** – pracovní složka při spuštění programu nebo otevření souboru. Tato složka je často nutná z důvodu využití dalších pomocných souborů, které musí být při spuštění nalezeny.
- **Klávesová zkratka** – zkrácený způsob spuštění programu nebo otevření dokumentu pomocí současného stisknutí více kláves. Zkratka se zadává stiskem písmene – je automaticky brána jako kombinace kláves Ctrl + Alt a příslušného písmene.

Obrázek 3.11: Dialog s vlastnostmi zástupce

Poznámka: Můžete vytvořit i zkratku, která sestává z klávesové kombinace Ctrl + Shift + znak nebo Ctrl + Alt + Shift + znak. Zadává se tím, že umístíte kurzor do daného políčka a stisknete požadovanou kombinaci funkčních kláves s daným znakem.

- **Spustit** – druh spuštění (otevření dokumentu, spuštění programu). Možnosti jsou ve standardním okně, minimalizované v hlavním panelu nebo maximalizované. Jedná se pouze o prvotní spuštění, pak je možno s oknem programu či dokumentu pracovat obvyklým způsobem. Tuto vlastnost můžete využít u zástupců programů, které se spouštějí automaticky po startu systému a u nichž nechcete, aby se zobrazovaly.
- **Komentář** – tento text bude zobrazen v bublinové nápovědě nad zástupcem.

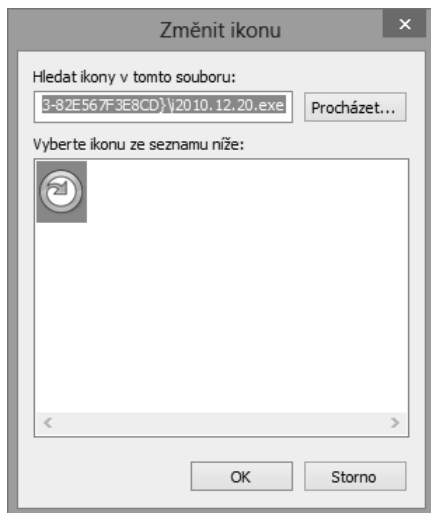
- **Otevřít umístění souboru** – umožňuje najít soubor, který se spustí (nebo otevře) při spuštění zkratky. Objeví se okno s obsahem složky, je označen aktuální (implicitní) soubor. Je možné vybrat jiný soubor a volit jinou složku tím, že se pohybujete po hierarchii celého souborového systému.
- **Změnit ikonu** – umožňuje změnit ikonu zástupce ležící na pracovní ploše nebo ve složce. Ikona zástupce převezme ikonu spouštěného souboru (programu, dokumentu); pouze se přidá do levého dolního rohu zahnutá šipka.

Při výběru ikony zástupce si počínejte následovně:

1. Do textového pole **Hledat ikony v tomto souboru** vepište cestu k danému souboru, případně použijte tlačítko **Procházet** k jeho nalistování.
2. V části nazvané **Vyberte ikonu ze seznamu níže** se zobrazí všechny dostupné ikony, z nichž si označením zvolte požadovanou.
3. Dokončení změny ikony zástupce s potvrzením změn provedte stisknutím tlačítka **OK**.

Koš

Jak již bylo nastíněno dříve v textu, při běžném vymazání se soubory ani složky z disku ve skutečnosti neodstraní. Namísto toho jsou umístěny do takzvaného Koše, z něž lze později buď definitivně odstranit, nebo obnovit. Uživatel si tento princip může snadno zapamatovat podle klasického odpadkového koše – vyhozené dokumenty lze také buď definitivně odstranit vysypáním koše, nebo je ještě předtím vyndat zpět.

Obrázek 3.12: Dialog pro výběr ikony zástupce

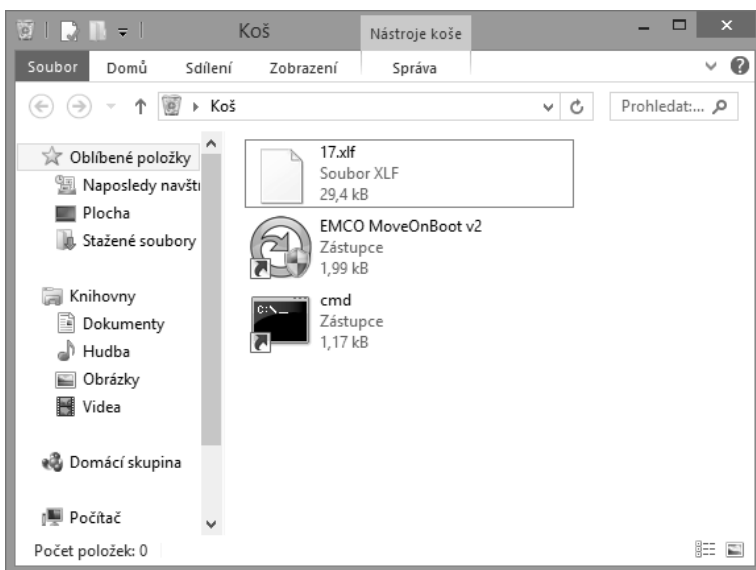

Poznámka: Koš ve skutečnosti není ničím jiným než zvláštní složkou umístěnou na každém z disků. Při vymazání jsou tedy soubory a složky vlastně jen přesunuty do dané speciální složky a teprve při vysypání Koše definitivně odstraněny.

Přehled vymazaných dat

Koš můžete otevřít poklepnutím levým tlačítkem myši na ikonu **Koš** na ploše. Otevře se okno, které na první pohled připomíná Průzkumníka souborů, o němž bude podrobná řeč dále v textu. Z pohledu vymazaných dat je nejdůležitější pravá část okna Koše, kde se nachází seznam všech souborů a složek, jež je možné bez problémů obnovit zpět do původní podoby. Vybráním možnosti **Podrobnosti** v nabídce **Zobrazení** aktivujete zobrazení detailních vlastností každého objektu v Koši. Jednotlivé sloupce postupně popisují následující vlastnosti každého z nich:

- **Název** – pojmenování souboru nebo složky, uvádí se bez úplné cesty.
- **Původní umístění** – přesně vás informuje o tom, odkud byl smazán původní soubor či složka.
- **Odstraněno** – datum a čas vymazání odpovídajících dat.
- **Velikost** – velikost vymazaných dat.
- **Typ položky** – typ souboru, podle nějž můžete určit, zda se jedná například o spustitelný soubor, dokument, prostý textový soubor apod.
- **Datum změny** – přesné datum a čas poslední změny vymazaných dat.

Obrázek 3.13: Okno Koš po otevření pomocí ikony na ploše

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.